Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 42/1642	Łódź, Poniedziałek 18 lutego 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, מאנטאג, ח' אדר א' תרפ"ט	Nr. 42/1642

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71

פיקוח=נפש=אקציע פון „נייעם פאלקסבלאט"

האט אויפגערודערט די לאדזער יודישע געזעלשאפט.

היינט קומט פאר א ספעציעלע קאנפערענץ פון דער קהלה, רעטונגס=קאמיטעט, דאבראטשינאשטש, בני=ברית און קאמיטעט „פיקוח נפש" וועגן ווייטער פירען און פערברייטערן די אקציע.

די ווארים= און דערנעהרונגס=פונקטען אין פולען גאנג.

מיר בעגריסען!

די הילפס-אקציע, וועלכע איז איניציאירט געווארען דורך אונזער רעדאקציע און איז דורך אונז און א גרופע אפפערוויליגע געזעלשאפטליכע טוער ארגאניזירט געווארען מיט דעם מאקסימאל-שנעלען טעמפא און אימפעט, וועלכען דאס האט פערלאנגט די טיפע ערנסטקייט פון מאמענט, — האט געגעבען רעזולטאטען. נעכטען האבען אין אלע עקען פון אונזער שטאט אנגעהויבען צו פונקציאנירען די ווארים-שטובען און דערנעהרונגס-פונקטען. שוין נעכטען האבען הונדערטער און טויזענדער מענשען געזעהן — כאטש אויף א פאר שעה, — אן ארט, וואו זיך אנצואווארימען, אויסצוטרינקען א גלאז טיי, און אפעסען א שטיקעל ברויט. היינט וועלען די דערנעהרונגס-פונקטען ארבייטען אין פולען גאנג און וועלען זיין אפען פאר אלע, וואס נויטיגען זיך אין אט דער דאזיגער עלעמענטארער הילף.

אבער מיט אונזער איניציאטיוו האבען מיר דערגרייכט נאך א זאך, נישט קיין ווייניגער וויכטיגע. מיר האבען מיט'ן שטורעם פון טאט איינגענומען די מויער פון גלייכגילטיגקייט, אפאטיע, און פערגליווערטקייט, וועלכע האט — אזוי האט זיך געדאכט, — ארומגעכאפט די לאדזער יודישע געזעלשאפטליכקייט. דאס געוויסען פון די לאדזער כלל-טוער, פון די אייגענטליך דערצו בערופענע אינסטיטוציעס האט א רעד געטון און אויף די פערשידענסטע אופנים איז ארויסגעזאגט און ארויסגעוויזען געווארען דער טעטיגער אינטערעס צו אונזער אקציע. א רייה געזעלשאפטען האבען זיך אין דער אקציע אנגעשלאסען, א רייה וויכטיגע אינסטיטוציעס האט אויפגענומען אונזער איניציאטיוו און זענען זי גרייט צו ווייטער פיהרען, פערטיפערען און פערברייטערען.

א דאנק דער אקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" און פון קאמיטעט „פיקוח נפש" קומט היינט פאר א קאנפערענץ פון די אונטען-בעוואוסטע געזעלשאפטליך-פילאנטראפישע יודישע אינסטיטוציעס ביי אונז אין שטאט: קהלה, בני-ברית, רעטונגס-קאמיטעט, דאבראטשינאשטש און פיקוח נפש. די קאנפערענץ וועט בעהאנדלען די פראגע וועגען פארטזעצען און פערברייטערן די אקציע, וואס מיר האבען אנגעהויבען.

מיר בעגריסען די דאזיגע קאנפערענץ, אין אונזערע סזנות איז לחלוטין נישט געלעגען צו מאכען שבת פאר זיך, צו פערמעהרען די צאהל א שיער ווייניגער ווי מעהר טעטיגע פילאנטראפישע חברות און אינסטיטוציעס. מיר נעהמען בכלל אן די פילאנטראפיע נאר אויף אזוי פיל, אויף וויפיל זי איז ביי די יעצטיגע בעדינגונגען א נויט-ערזאץ פון ברייטער צילבעוואוסטער און פלאנמעסיגער סאציאלער הילף, צו וועלכער מיר שטרעבען.

מיר ווילען מיט קיינעם נישט, צוליב וועלכע ס'איז נישט צוועק קאנקורירען. מיר האבען אונטערגענומען אונזער אקציע דערפאר, ווייל מיר האבען געזעהען, אז א מעסער ליגט אויפ'ן האלז פון דער לאדזער יודישער ארימקייט און פון ערגיץ קהויבט זיך נישט אויף קיין האנד דאס מעסער אפצוווענדען. נאר זאל קומען די אינסטאנץ, וועלכע איז דערצו בערופען, זאלען קומען די מענשען, וועלכע וועלען עהרליך און איבערגעגעבען טוען די איכסיגע פאלקסארבייט און מיר וועלען זיי זאגען:

ארבייט און זייט מצליח! וועגען אונזער אונטערשטיצונג וועגען דעם, אז מיר וועלען שטעהען ביי אייער זייט מיט דער גאנצער קראפט און אויטאריטעט פון נעדרוקטען ווארט — וועגען דעם קאנט אהר זיין זיכער!

ל. ב.

די ערעפענונג פון די ווארים= און דערנעהרונגס=פונקטען.

די אקציע צו הילף צו קומען דער ארימסטער בעפעלקערונג פון אונזער שטאט, צו געבען די מעגליכקייט די נויט-בעדערפטיגסטע זיך צו דערווארימען די פערגליווערטע אברים און צו דערכאפען זיך דאס הארץ מיט א גלעזעל הייסע טיי און א שטיקעל ברויט, די אקציע, וועלכע איז איניציאירט געווארען דורכ'ן „נייעם פאלקסבלאט" איז מוסטערהאפט ארגאניזירט געווארען דורך דעם ווארשויער... דערבארען קאמיטעט „פיקוח נפש".

אין פערשידענע פונקטען פון שטאט זענען ווירקליך געעפענט געווארען ווארים-שטובען. עס האבען אויף איינמאל אנגעהויבען צו פונקציאנירען די דערנעהרונגס-פונקטען און עס זענען נעקומען מענשען ארימע, אפגעריסענע, פערפרוירענע, געקומען זיך אנווארימען.

שוין די פרעקווענץ פונ'ם נעכטיגען ערשטען טאג בעווייזט ווי דרינגענד נויטיג די אקציע איז געווען אין איצטיגען מאמענט.

ווען מען נעהט ארורך א נאס אויף באלוט און מען זעהט די הייזלעך, וועלכע האבען אין די פענסטער אנשטאט שויבען ברעטלעך אדער טעקטור, איז זיך פון דרויסען לייכט פארצושטעלען די לאגע פון די, וועלכע וואוינען אינעווייניג, עס איז זיך אויך לייכט פארצושטעלען וואס פאר א ראלע עס וועלען שפילען די ווארים-שטובען פאר די איינוואוינער פון די אהן-שויבען דירות.

די ווארים-שטובען זענען אפיציעל געעפענט געווארען ערשט נעכטען 6 א זייגער פארנאכט. ביז צו דער צייט האט דער „פיקוח-נפש"-קאמיטעט צוגעשטעלט אויף די פונקטען אלע נויטיגע מכשירים און פראדוקטען, ווי קעסלען, טעפלעך, טיי, צוקער און שפעטער ברויט צום פערטיילען.

נישט קוקענדיג דערויף, האבען א גאנצע רייה פעראיינען געעפענט די ווארים-שטיבען אין זייערע לאקאלען פון אינדערפריה אן מיט אייגענע כוחות, אויסגעליהען קויהלען ברויט א. ד. גל.

אונזערע מיטארבייטער האבען צוזאמען מיט א מיטגליד פון קאמיטעט בעזוכט איינגע ווארים-שטיבען און עס איז געוועזן צו שטונען ווי עלאסטיש דער יונגער „פיקוח נפש"-קאמיטעט ארבייט אויף אלע פונקטען זענען שוין געווען די נויטיגסטע איינריכטונגען; גרויס אנערקענונג פערדינען די פערוואלטונגען פון די פעראיינען, ביי וועלכע עס זענען איינגעארדענט די ווארים-שטיבען. אויף אלע ווארים-פונקטען האבען מיר געטראפען די פערוואלטונגס-מיטגלידער, וועלכע האבען די שטובען איינגעריכטעט, אויסגעפוצט, אויסגעווארימט און אויפגענומען די אריינקומענע געסט. ווי גאסט-פריינדליכע בעלי-בתים נעהמען אויף געוואונשענע געסט. די לאקאלען זענען קענטיג, צוליב דער אקציע ספעציעל אויפגערוימט און זעהען אויס יום-טוב'דיג.

די פערוואלטונג פונ'ם לאקאל מחזיקי-חולים (קילינסקא 120) האט א שטייגער ספעציעל צו דעם ציל בעדעקט די טישען מיט ווייסער צראטע: דאך אנגענעהמער ווי אויפ'ן בלויזען טיש.

אין ליכטיגען, ציכטיגען ווארימען לאקאל פון „עזרת אחים" האט די פערוואלטונג פון דעם פעראיין נישט ווארטענדיג אויף דער איינריכטונג פון דעם קאמיטעט, אליין געעפענט די ווארים-שטיבען פון אינדערפריה אן און געגעבען די געסט טיי אין איינענע גלעזער.

גוט געקלאפט האט עס אין פונקט אויף פעטערגאס 17, וואו עס האט א גאנצען טאג טיכטיג געארבייט די פערוואלטונג פון דער דארטיגער תלמוד תורה, בראש מיט ה' שוסטער און זיין פרוי.

אין דער גמילת-חסדים-חברה אויפ'ן גרינעם מארק נומער 7, איז נעכטען דער פונקט נעלאזט געווארען אין גאנג און אין זאל פראוויזאריש — די אמת'ע ווארים-שטוב וועט פון היינט אן פונקציאנירען אין גרויסען, ציכטיגען נעבען-זאל.

דער פרויען-פעראיין „וויזא" האט אין אלע פונקטען געשיקט זיינע מיטגלידערינס און די באלעבאטישקייט פון די פרויען האט צוגעגעבען אומעטום דער גאנצער זאך א בעזונדערען חן פון אנגענעהמער געמיטליכקייט.

דער קאמיטעט „פיקוח נפש" ביי דער ארבייט.

קאנפערענץ אין דער קהלה וועגען דער אקציע פון „נייעם פאלקסבלאט".

אין הסכם מיט'ן שבת'דיגען בעשלוס פון קאמיטעט „פיקוח נפש", האבען נעכטען פון פריה אן די שלוחים פון קאמיטעט פונאנדערגעפיהרט אין אלע פונקטען מכשירים און פראדוקטען, כדי די ערעפענונג פון אלע פונקטען זאל קענען פארקומען צו דער בעשטימטער צייט, ד.ה., 6 א זייגער אין אווענד.

די ארגאניזאציע איז געווען א מוסטערהאפטע און אלץ איז ערלעדיגט געווארען על צד היותר טוב.

1 א זייגער האט זיך אין דער וואוינונג פון ה' משה העלמאן אנגעהויבען א זיצונג פון קאמיטעט. דערווייל זענען אנגעקומען כסדר דעלעגאציעס פון אינסטיטוציעס און חברות, וועלכע האבען פארגעלעגט זייערע לאקאלען צו ערעפענען נייע ווארים- און דערנעהרונגס-פונקטען.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו פארנעהמען אין אכט די דאזיגע אלע לאקאלען, און נאכדעם, ווי די דעלעגאטען פון קאמיטעט וועלען אנערקענען, אז די לאקאלען ענטשפרעכען פאר דעם צוועק, וועלען דארט געעפענט ווערען פונקטען.

אויפ'ן ארט איז שוין בעשטימט געווארען, אז א נייער פונקט זאל געעפענט ווערען אין דער וואהלינער שוהל אויף וואולטשאנסקא גאס, און צו ענדערען דעם לאקאל פון נאוואַ-זארשעווסקא 18 אויף ושנאווסקא 4.

דאן האט ה' משה העלמאן אפגעגעבען א בעריכט וועגען דער קאנפערענץ וואס איז נעכטען פארגעקומען אין דער קהלה מכח דער אקציע.

לויט'ן בעריכט האט זיך ארויסגעשטעלט, אז אין דער קאנפערענץ האבען אנטיילגענומען פרעזעס מינצבערג, פרעזעס פון קהלה-ראט בורזינער, ווייצע-פרעזעס בערגער, פרנסים ווייצמאן, ציטרינאווסקי, זעלמאנאוויטש, האפמאן, שוויאטלאווסקי, קאמינסקי און דער פערטרעטער פון „פיקוח נפש", ה' משה העלמאן.

אויף דער דאזיגער קאנפערענץ האט פרנס ציטרינאווסקי פארגעלעגט, אז די קהלה זאל אונטערנעהמען א ברייטע אקציע און ארויסגעבען יעדען פעררעגיסטרירטען ארימאן א פעקעל פראדוקטען, וועלכע זאל בעשטעהן פון: 1 קערץ קויהלען, פינף קילא מעהל, 1 קילא צוקער, 4 קילא ארבעס און 4 לויט טיי. אזא פארציע דארף קאסטען 16 זלאטעס.

פרנס ווייצמאן מאכט אויפמערקזאם, אז רעגיסטרירטע זענען פערהאן פון 11 ביז 12 טויזענד פערזאן, אזוי אז די קהלה וואלט צו דעם צוועק געדארפט האבען קרוב 200 טויזענד זל.

פרעזעס מינצבערג זאגט, אז די קהלה קען נישט איבערנעהמען אזא לאסט. נאכמעהר דערפאר, ווייל די פסח-אקציע איז זעהר נאהענט. דער בעשטעטיגטער עטאט - ביודזשעט בעטרעפט 700 טויזענד זלאטעס, בעת אריינגעקומען איז בלויז 70 טויזענד זלאטעס. די בעשטייערונג אין לאדז איז אויך א קלענערע ווי אין ווארשא, ווייל בעת אין ווארשא פאלט אויס אויף א קאפ בעשטייערונג 13,60 זל. פאלט אויס אין לאדז 7,50 זל., די געזעלשאפט אליין האט אין לאדז נאך גאהר נישט געטון, כדי צו ראטעווען אין דער איצטיגער קאטאסטראפאלער לאגע. די קהלה האט שוין צוגעזאגט און זאגט ווייטער צו אונטערשטיצען די אנגעהויבענע פריוואטע הילפס-אקציע.

דער פארשטעהער פון „פיקוח נפש", ה' משה העלמאן זאגט, אז וואס נוגע דער סטאטיסטיק וועגען דער בעשטייערונג פון פרעזעס מינצבערג איז זי נישט קיין גאנץ ריכטיגע, ווייל ווארשא האט נישט אזא גרויסען ארבייטענדען עלעמענט, און ווען מען זאל נעהמען אין בעטראכט נאר די צאהל עטאט-צאהלער, בעצאהלט מען אין לאדז מעהר ווי אין ווארשא. ה' העלמאן איז אבער מסכים אז פאר דער קהלה איז אוממעגליך איצט איבערצונעהמען א גאנצע לאסט און די געזעלשאפט אליין מוז קומען צו הילף. ה' העלמאן גיט אויך איבער, אז דער קאמיטעט „פיקוח נפש", האט זיך נאך נישט קאנסטיטואירט ווייל ער ווארט אויף די אינסטיטוציעס וועלכע וועלען זיך נאך פעראייניגען צו דער אקציע.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען, אז היינט מאנטאג זאל פארקומען א קאנפערענץ צווישען „בני ברית", „דאבראטשינאשטש", רעטונגס-קאמיטעט, קהלה און קאמיטעט „פיקוח נפש", וועגען איינפיהרען א נאציאנאל-גרויסע הילפס-אקציע.

דער קאמיטעט האט מיט צופרידענהייט אנגענומען דעם דאזיגען בעריכט, וועגען דער קאנפערענץ אין דער קהלה און ס'איז בעשלאסען געווארען ווייטער אנצופיהרען און ארגאניזירען די מאמענטאלע הילף אין די ווארים- און דערנעהרונגס-פונקטען. ס'זענען בעשטימט געווארען דיזשורען בעת דער ערעפענונג פון די ווארים- און דערנעהרונגס-פונקטען.

6 א זייגער אווענד זענען געעפענט געווארען 11 ווארים- און דערנעהרונגס-פונקטען.

(ווייטער זעה — 8-טע זייט)

שטרעזעמאַן וועט פאָדערן

אַ ספּעציעלע קאָמיסיע ביי דער פעלקער-ליגע צו שיצען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

ר וי ם, 17. (ספּ. טעל.) דער לאָנדאָנער קאָרעספּאָנדענט פון דער „טריבונא" גיט איבער אינטערעסאַנטע פּרטים וועגען מינ. שטרעזעמאַנס כוונות אין לאָנדאָן.

לויט די לאָנדאָנער אינפאָרמאַציעס וועט שטרעזעמאַן אין פעלקער-ליגע-ראַט אַרויסטרעטען מיט אַ פּראָגראַם-רעדע אין וועלכער ער וועט שאַרף אַטאַקירען די פּראָצעדור פון דער ליגע און די עקזיסטענץ פונ'ם קאָמיטעט פון דריי.

שטרעזעמאַן וועט אָנערקענען די פּערדינסטען און די פּאָזיטיווע רעזולטאַטען פון די אַרבייטען פון דעם ראַזיגען קאָמיטעט, וועלכער האָט געהאַמעט אַ סך מיספּרויכען; ער וועט אָבער געגענשטעלען זיין פּריוואַטער איניציאַטיוו, וואָס איז אין אַ סתירה מיטן גייסט פון דער פעלקער-ליגע.

שטרעזעמאַן זאָל אָנפרעגען דעם ראַט, צי די שוץ פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען דאַרף צילען צו אַסימילאַציע, ווי עס שטעלען זיך פאָר איינגע מיטגלידער פון דער פעלקער-ליגע, אָדער — אַזוי ווי עס מיינען די דייטשען, — די שוץ דאַרף צילען צו בילדען אַ מין פעדעראַלע סטרוקטור, ווי דאָס איז אין דער שווייץ.

דער פאָרשלאָג פון שטרעזעמאַנען זאָל זיך פערענדיגען מיט דער פאָדערונג צו שאַפען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע, וועלכע זאָל אויספאָרשען דעם ענין, און טעגליך-מאַכען די ממשות'דיגע שוץ פון די מינדערהייטען.

—:O:—

דאס ענגלישע יודענטום און די יוד. אגענץ

ועד הקהלות אין ענגלאַנד בעשליסט צו רופען אַ קאָנפערענץ פון ענגלישע יודען.

לאָנדאָן, 17. (יט"א טעלעגראַפיש) ר אַיז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון ועד הקהלות פון ענגלאַנד. עס איז בעטראַכט געוואָרען די ווענדונג פון עקזעקוטיוו פון דער אַלוועלטליכער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, אַז דער ועד הקהלות זאָל איבער-נעהמען די איניציאַטיוו צו בעוועגען דאָס ענגלישע יודענטום אַריינצוטרעטען אין דער יודישער אַגענץ.

אַלע בעטייליגטע אין דער זיצונג האָבען זיך אַרויסגעזאָגט אָנצונעהמען די רעמאַנטע ווענדונג.

צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע לויט וועלכע דער ועד הקהלות נעמט אויף זיך די איניציאַטיווע צוזאַמענצורופען אַ קאָנפערענץ פון פאָרשטעהער פון ענגלישען יודענטום אויף צו רעמאָנסטרירען דעם ווילען פון די ענגלישע יודען אַנטיילצונעהמען אין דער פערווירקליכונג פון ארץ-ישראל-מאַנדאַט אַלס יודיש-נאַציאָנאַלע היים און צו אָנערקענען די יודישע אַגענץ אַלס אויספיהר-אָרגאַן פון ארץ-ישראל-מאַנדאַט.

עס זענען אויך געוועהלט געוואָרען 12 פאָרשטעהער, וועלכע זאָלען פערטרעטען דעם ועד הקהלות אויף דער פאָרשטעהענדע קאָנפערענץ, וועלכע וועט דאַרפען וועהלען פאָרשטעהער פון ענגלישען יודענטום אין דער יודישער אַגענץ.

בעוואלדערונג פון ארץ-ישראל.

געגרינדעט א ספעציעלע געזעלשאפט.

ירושלים (י.ט.א.) אַ דאַנק דער איניציאַטיוו פון ה' רישאַרד בעקער איז דאָ פאָרגעקומען די גרינדונגס-פערזאַמלונג פון דער געזעלשאַפט „מען אָף טריס" אין ארץ-ישראל, וואָס שטעלט זיך פאַר אַן'אויפגאַבע צו בעוואַלדערן דאָס לאַנד. אין דער פערזאַמלונג האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון אַלע געמיינדעס און אַ רייה מלוכה-בעאַמטע.

ה' בעקער, וועלכער איז פּאָרזיצער פון דער אינטערנאַציאָנאַלער פעראייניגונג פון די „מען אָף טריס"-געזעלשאַפטען האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען די גרויסע נוצען פון דער לאַנד-בעוואַלדערונג און האָט מיטגעטיילט, אַז צווישען די מיטגלידער פון די „מען-אָף-טריס"-געזעלשאַפטען און אַמעריקאַ זענען פערהאַן פיל פערזענליכקייטען, וואָס ווייזען אַרויס פיל אינטערעס פאַר דער בעוואַלדערונג פון ארץ-ישראל. ה' בעקער נעהמט זיך אונטער צו שאַפען אין משך פון אַ קורצער צייט אַ פאָנד פון 10,000 פונט אויף דעם צוועק.

אַלס פאָרזיצער פון דער ניי-געגרינדעטער געזעלשאַפט איז אויסגעוועהלט געוואָרען דער הויפּט-סעקרעטאַר פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג ה' לוק. אַלס וויצע-פאָרזיצער זענען אויסגעוועהלט געוואָרען: דער גראַנד-מופטי, דער ענגלישער בישאָף, דער לאַטיינישער פּאַטריאַרך, דער בירגערמייסטער פון ירושלים, דער רעקטאָר פון העברעאישען אוניווערזיטעט ד"ר מאַגנעס און דער פאָרזיצער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין ירושלים קאַלאַנעל קיש.

אין דער פערוואַלטונג זענען אַריין אַ רייה הויכע בעאַמטע און בעקאַנטע יודישע און אַראַבישע פערזענליכקייטען.

דעם פּאַטראָנאַט איבער דער נייער געזעלשאַפט האָט איבערגענומען דער נציב העליון פון ארץ-ישראל סער דזשאָן טשענסעלאָר.

דייטשער סאציאליסט וועגען דער סאציאליסטישער פרא-פאלעסטינא בעוועגונג.

לאָנדאָן. (יט"א) דער בעקאַנטער דייטשער סאָציאַליסטישער טוער ה' פריץ נאַפטאַלי וועלכער וויילט איצט אין לאָנדאָן אין צוזאַמענהאַנג מיט די בעראַטונגען פון דער עקזעקוטיווע פון סאָציאַליסטישען אינטערנאַציאָנאַל אין דער סאָציאַליסטישער קאָנפערענץ וועגען דער רעפּאַראַציאָנס-פראַגע, האָט אין אַ געשפּרעך מיט'ן פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור וועגען דער טעטיגקייט פון דער „ליגע פון פריינד פון אַרבייטענדען ארץ-ישראל" ערקלערט פאָלגענדעס: די ליגעס האָבען זיך געשטעלט פאַר אַן'אויפגאַבע צו קאָנצענטרירען אַלע קרעפטען, וואָס שטרעבען צו שטיצען דעם אויפבוי פון אַ יודישער נאַציאָנאַלער היים אין ארץ-ישראל און זעהען אין דעם אָרגאַנירטען אַרבייטער-קלאַס אין ארץ-ישראל דעם הויפּט-פאַקטאָר פאַר דער ציוניסטישער קאָלאָניזאַציע. עס איז ספּעציעל אַ פליכט פון די יודישע סאָציאַליסטען פון אַלע לענדער צו שטיצען מיט אַלע מיטלען זייערע חברים אין ארץ-ישראל, וואָס שפּילען דאָרט די ראָל פון פּיאָנערען פון דער סאָציאַלער און נאַציאָנאַלער בעפרייאונג.

ווי בעקאַנט געהערט ה' נאַפטאַלי צום פּרעזידיום פון דער „ליגע פון פריינד פון אַרבייטענדען ארץ-ישראל", וואָס ווערט אונטערשטיצט אויך דורך פּראָפ. איינשטיין, פּראָפ. רובינאָוו, דר. פייכטוואַנגער, א. אַנר.

ציוניסטען פייערן דעם 10 יעהריגען יובל,

זייט די פּאַריזער שלום-קאָנפערענץ האָט אויסגעהערט די פּאָסטולאַטען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

לאָנדאָן, 17. (יט"א טעלעגראַפיש) דער עקזעקוטיוו פון דער אַלוועלטליכער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע האָט פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט צו אַלע ציוניסטישע לאַנדעס-אָרגאַניזאַציעס אין דער וועלט. אין קאָמוניקאַט ווערט אויפמערקזאַם געמאַכט אויף דעם פאַקט, וואָס דעם 27. פעברואַר ה. י. ווערט 10 יאָהר זייט עס איז אויף דער פּאַריזער שלום-קאָנפערענץ אויסגעהערט געוואָרען די פּאָסטולאַטען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין די פערזאָנען פון פּראָפ. חיים ווייצמאַן, נחום סאָקאָלאָוו און אוסישקין.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט פאָדערט דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו אויף אַלע ציוניסטישע לאַנדעס-אָרגאַניזאַציעס צו בעצייכענען דעם ראַזיגען יובל דורך אַקאַדעמיעס און אַנדערע פערזאַמלונגען.

===אאא===

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ.

היינט, מאָנטאַג, דעם 18-טען, 9 אַ זייגער אָוונד

גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 1 ביז 2.50

די רומענישע חתונה

אין 3 אַקטען פון ש אַ ר. ראָל „זאַכאַר" — דער בעליבטער אַרטיסט א. קאַמפּאַניעץ.

דינסטאַג, דעם 19-טען, 9 אין אָוונד צו פּאָפּולערע פּרייזען פון 1 ביז 2.50

צום ערשטען מאָל אין דעם סעזאָן —

„די שוואַרצע חופּה"

אין 5 אַקטען פון קיציס. — האַנדלונג: 1-טער אַקט: מאָביליזאַציע; 2. אַקט: אינטריגע צוליב ליבע; 3. אַקט: צו וואָס ליבע קען ברענגען; 4. אַקט: דער אַהיימקעהר פון מלחמה; 5. אַקט: די שוואַרצע חופּה.

מיטוואָך, דעם 20-טען, 9 אין אָוונד צו פּאָפּולערע פּרייזען פון 1 ביז 2.50

צום לעצטען מאָל — די חלומות פון ליבע — צום לעצטען מאָל

אָפּערעטע אין 3 אַקטען מיט 25 נומ' געזאַנג און טענץ פון ליליען. רעזשי: ל. ראַבינאָוויטש.

ס'נעמט אַנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאַן, באָריסאָווא, מאַכאַרזאָווסקאַ, נעהה, פאָדערמאַן, קאַרעני, קאַמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלפירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאָטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאַמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אַדמינ.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

אָנאָנס!!! קורצליך וויכטיג נייעס!!! אָנאָנס!!!

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פּיעטריקאָווער 26,

טעלעפאָן 50-77.

אַקושער און ספּעציאַליסט פון פרויען-קראַנקה.

נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָוונד. 340

צו דער התונה פון פּרל.

אַנדזשאַ טשאַפּניק
מיט ה' **דוד טשאַפּניק**

ווינשען פיל גליק און די עלטערען אַ סך נחת.

טאָלאַ און בנימין זילבערבערג.

אונזער ליבע פריינדין

פּרל. **סאָלאַ גאָלדשטיין**

צו איהר אָברייזע נאָך אַמעריקאַ ווינשען מיר איהר אַ גליקליכע רייזע און פיל גליק אין דער נייער היים.

4459

ראַבעלאַ לעסער, באַלטשאַ לעסער.

אַ האַרציגען פאָהר-געזונד

ווינשען מיר אונזער ליבע פריינדין פּרל. סאָלאַ גאָלדשטיין צו איהר אָברייזע נאָך אַמעריקאַ און ווינשען איהר גליק אין איהר נייער היימאַט.

סאָלאַ פּיערטאַג, סאָלאַ בראַנד.

צו די תנאים פון מיין ברודער

ה' **אלתר לעווקאָוויטש**
מיט פּרל. **העלאַ וואָלפיש**

ווינשען מיר זיי אַ הערצליכען מזל-טוב! זאָל דער אַנהויב פון זייער צוזאַמענלעבען זיין דער סימבאָל פון פרייד און גליק.

K. L. P. K.

לאָדז, דעם 17. פעברואַר 1929.

האַנדווערקער-פעראיין, אַגראָדאָווא 9.

אַכטונג, דאַמען-מאַגאַזין-שניידער!

מיר מעלדען אייך, אַז אויף דער קאָנפערענץ, וואָס איז נעכטען פאָרגעקומען צווישען אונזער פעראיין מיט'ן פעראיין פון אַלעע 1. מאַי 2, איז איינשטימיג בעשלאָסען געוואָרען, אַז אונזערע מיטגלידער שטעהען צו צום שטרייק פון דאַמען-מאַגאַזין-פאַך און וואַרפען גלייך די אַרבייט.

גלייכצייטיג רופען מיר אייך אויף דער גרויסער פערזאַמלונג, וואָס קומט פאָר היינט, פונקט 7 אין אָוונד, אויף וועלכער ס'וועט אָפּגעגעבען ווערען אַ בעריכט פון דער קאָנפערענץ מיט'ן פעראיין פון אַלעע 1. מאַי 2.

די פאַך-קאָמיסיע פון דאַמען-מאַגאַזין-שניידער.

AKUSZERKA
MASAŻYSTKA
B. JAKUBOWICZ

38 זגערזשער 38.

ערטיילט הילף-געבורטען פּריוואַט און פון דער קראַנקען-קאַסע. כ'נעם אויך אָן אינדערהיים וויזיטען.

LEKARZ DENTYSTA צאהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַבאַדניאַ 15, טעל. 31-08.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מויל-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער.

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מאַגען-קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּע (האָהער-אַלפּענזאָן)

נעהמט אָן פון 3-10 און פון 5-8 אָוונד.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע מערגען. און דעראַהיים פון 5-3 נאָכמיטאָג.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פליי... און גלידער. איינציגע פראַצאַמט פון ... אין: ... אויף פלאַטפוס, קינסטליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.

נעהמט אָן פון 5-7 אין אָוונד.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעשטראַהלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעהמט אָן פון 8-10 פריה, 12-2 נ.מ. און פון 4-8 אָוונד.

וואַרנונג!

צוליב דעם, וואָס עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָדט וועקסלען מיט מיין אונטערשריפט אייזיק וויסער, בזשעזשינער 3, אָרדרע פ. ברוימאַן, וואָרן איך אַזעלכע נישט צו נעהמען, ווייל איך שרייב נישט אויס קיין שום וועקסלען און ערקלער אַזעלכע פאַר פאַלשע. געגען די פערשפּרייטער וועל איך געריכטליך אַרויסטרעטען.

אייזיק ווייסער
בזשעזשינער 3.

4456

יאר ג. 18 פעברואר 1929

„נייער פאלקסבלאט"

יאר ז. 18 פעברואר 1929

די רעדע פון סענאט-מארשאלעק.

דאס פאלאמענטארישע לעבן אין פוילען האט איצט געבראכט א פרישע סענסאציע און ווידעראמאל מצה דעם „איינסעל".

עס איז איצט געווארען 10 יאהר, זינט ס'עקזיסטירט דער פוילישער סיים און דער סיים־מארשאלעק ראשטשפקי האט מאקי דעם ראזיגען היסטארישען מאמענט אויסגענוצט און געהאלטען א לענגערע רעדע וועגען פוילישען פארלאמענטאריזם. קומט דער סענאט־מארשאלעק שימאנסקי (איינסעל) און האלט אין סענאט א רעדע אויך מכוח דעם־זעלבינען ענין, אבער אין לגמרי א פערקערטען גייסט.

ס'איז קלאר, אז פראפ. שימאנסקי, איינער פון די „איינסעל"־ווילען און פילסודסקיס מקורבים, האט געהאט די כונה אפצושוואכען דעם רושם פון ראשטשפקיס רעדע, וועלכע איז בפירוש, הגם דיפלאמאטיש פערשטעלט, געווען געצילט געגען די „איינסעל"־פלענער צו מאכען א כאראקירי אין דער קאנסטיטוציע.

פראפ. שימאנסקי האט רוקא בעגרינדעט די נויטינקייט פון ענדערען די קאנסטיטוציע און האט ביי דער געלעגענהייט אויך שארף אנגעגריפען די ביזאיצטיגע סיימען, אויסדריקענדיג זיך, אז זיי האבען נישט שטענדיג געארבייט צום נוצען פון דער מלוכה, אז אנ'אומצופרידענהייט פאר דער רעגירונג בעשטייט בערך דאס זעלבינע, וואס דער „ליבערום וועטא" אין די אמאליגע סיימען פון דער שלאכטע, וועלכע האבען גאנץ אפט אפגעזאגט דעם קעניג אין דער פארערונג פון שטייערען און זעלנערס, ווען דער שונא האט זיך אריינגעריסען אין פוילענס גרעניצען.

אין ווייטערדיגע טיילפון זיין רעדע האט דער מארשאלעק דערמאנט די פערביסענע קאמפען פון די סיימען געגען דער פערזאן פון יוזעף פילסודסקי און אז איצט שטעהט דער סיים פאר די אויפגאבע פון אויסבעסערען די קאנסטיטוציע, און דא האט דער מארשאלעק אריינגעזאגט די סוד'ערנען, אז די פראגע פון רעווידירען די קאנסטיטוציע קומט אין פוילען בעזונדערס שווער, ווייל דער רוב דעפוטאטען זענען פאליטיש נישט געשולט און די סיבה איז — וואס זיי זענען אויסגעקליבען דורכ'ן פינפאביגען, צו ברייטען וואל־מארדום...

פערשטעהט זיך, אז נאך דער גאנצער פארציע מוסר, איז געקומען א לויב־געזאנג פאר דער רעגירונגס־סיסטעם פון נאך מאי.

דער אפקלאנג פון דער רעדע האט נישט לאנג געלאזט ווארטען אויף זיך און געלאזט זיך שטארק פיהלען אין די קולוארען בעת דער הפסקה. מ'האט דארט די סענסאציאנעלע רעדע קאמענטירט אויף די פערשירענסטע אופנים, דער־הויפט האט מען אנגעוויזען אויפ'ן נאך נישט געהערטען פאקט, וואס א סענאט־מארשאלעק זאל אזוי שארף קריטיקירען דעם סיים, אבער באלד נאכ'ן עפענען די זיצונג האט דער פעפעסישער סענאטאר אנדזשיי סטרוג שוין [פון] דער טריבונע פראטעסטירט אין נאמען פון פ.פ.ס., פיאסט, וויזוואלעניע און פויערים־פארטיי געגען דעם מארשאלעק'ס אופן פון „בעערען" דעם 10־טען יאהרטאג פון פוילישען סיים.

דער מארשאלעק האט אפילו געפונען באלד נאכדעם פאר נויטיג צו פערענטפערען זיך, אז ער האט כלל נישט געמיינט צו בעליידיגען דעם סיים־אבער דער רושם איז נישט פערווישט געווארען און וועט נאך זיכער ברענגען נייעס.

מיט א שארפען ארטיקעל האט זיך אפגערופען אין „ראבאטניק" דער דעפוטאט נעדזיאלקאווסקי.

דער מארשאלעק שימאנסקי, שרייבט ער, האט אפנים פערגעסען, אז ער רעפרעזענטירט דעם גאנצען סענאט, ער האט נישט קיין רעכט, אלס אפיציעלע פערזאן, צו בעליידיגען דעם גרעסטען טייל פון די דעפוטאטען, די כלומרשט פאליטיש נישט אויסגעשולטע, ווייל... זיי זענען ארויס פון פינפאביגען וואהל מארדום.

...דער הר' מארשאלעק האט בעמערקט אלע חסרונות און פעלערען, ער האט אבער נישט דערזעהען דעם פונדאמענטאלען היסטארישען אמת: ווען נישט די אלגעמיינע אפשטימונג, וואלט נישט דער סיים — וואלטען מיר נישט אויסגעהאלטען נישט די לאגע בעת'ן איבערברוך פון 1918־19, ווי אויך נישט די סיטואציע אין יולי און אויגוסט פון 1920. אין ערשטען פאל האט די אלגעמיינע אפשטימונג געמאכט א סוף צו די דעצענטראליזירענדיגע שטרעבונגען און צו דער פון טאג צו טאג זיך פערשטארקערנדיגער אינערליכער קאמוניסטישער פאליע; אין צווייטען פאל איז א דאנק דעם סיים ענטשטאנען די רעגירונג פון נאציאנאלער פערטיידיגונג.

און לסוף:

אלץ האט דער מארשאלעק דערזעהען, נאר נישט, ווי דאס נאך־מאי־סיסטעם ברעכט זיך אונטער דער מאסע פון איהרע איינענע פעהלערען און חסרונות.

מ.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספעציאליסט פאר הויט־, ווענערישע און אורינקראנקהייטען ... רענטגען־שטראלען

קווארץ־לאמפ, עלעקטרא־טעראפיע.

נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד.

בעשולדיגונגען אין אנטיסעמיטיזם
צווישען די אנגעשטעלטע פון סאוויעטישען נאפט־סינדיקאט.

מאסקווא. (יט"א) דער ארגאן פון קאמוניסטישען יוגענד־פערבאנד „קאמסאמאלסקאיא פראוודא" פערעפענטליכט סענסאציאנעלע בעשולדיגונגען וועגען אנטיסעמיטיזם צווישען די ארבייטער און בעאמטע פון סאוויעטישען נאפט־סינדיקאט.

די צייטונג גיט איבער, אז איינער פון די אנגעשטעלטע מיט'ן נאמען בערוזינא האט א געוויסע צייט פערשפרייט צווישען די ארבייטער מעשיות, אז די יודען בענוצען קריסטליך בלוט אויף פסח פאר ריטועלע צוועקען. ווען איינינע ארבייטער האבען מיט געטיילט די פארטיי־ארגאנען, האט דער קאמוניסטישער פארטיי־קאלעקטיוו ביים נאפט־סינדיקאט אפגעהאלטען א פערזאמלונג, צו וועלכער עס איז אויך איינגעלאדען געווארען בערוזינא. אויף דער פראגע, צי זי גלויבט, אז יודען בענוצען קריסטליך בלוט, האט זי געענטפערט: „איצט ווייס איך נישט אויף זיכער, נאר מיט 200—300 יאהר צוריק גלויב איך, אז זיי האבען בענוצט קריסטליך בלוט".

בערוזינא, וועלכע איז א קאמוניסטין פון יאהר 1919 האט בעקומען בלויז א פארוואורף און איהר האנדלונג איז בעצייכענט געווארען אלס „נישט־עטיש". בערוזינא האט אפעלירט געגען דעם בעשלוס, ערקלערענדיג, אז דער פארוואורף איז פאר איהר א צו שטרענגע שטראף.

א צווייטען פאל גיט איבער די „קאמסאמאלסקאיא פראוודא" וועגען אנ'אפיציר פון דער רויטער ארמעע קאטשנאוו, וועלכער איז דער לייטער פון דער מיליטערישער וואך אין די סקלאדען פון נאפט־סינדיקאט. קאטשנאוו האט געהאלטען אנ'עפענטליכע אנטיסעמיטישע רעדע אויף א פערזאמלונג פון די קעמערלעך פון דעם נאפט־סינדיקאט. דער סעקרעטאר פון די קעמערלעך, א קאמוניסט זייט דעם יאהר 1903, האט מיט קיין איין ווארט נישט רעאגירט אויף דער רעדע פון דעם אנטיסעמיט. צוליב'ן פראטעסט פון איינעם פון די אנוועזענדע האט קאטשנאוו בעקומען א מילדען פארוואורף, נישט קוקענדיג דערויף, וואס דער זעלבער קאטשנאוו האט שוין פריהער בעקומען פארווארפען פאר אנטיסעמיטישע אגיטאציע, שיכרות און כוליגאנסטווע.

דער אנטיסעמיטישער גייסט האט זיך אזוי שטארק פערשפרייט צווישען די ארבייטער פון דעם נאפט־סינדיקאט, אז די האך־לייט און נידעריגערע בעאמטע אין די הייזער, וואס געהערען צום סינדיקאט, האבען אנגעהויבען פערפאלגען די יודישע ארבייטער און אנגעשטעלטע, וואס וואוינען דארט.

ווען דער רעדאקטאר פון דער צייטונג, וואס ווערט ארויסגעגעבען דורך די נאפט־סינדיקאט־ארבייטער האט בעשלאסען די אלע פאקטען צו פערעפענטליכען צוזאמען מיט א שארפער קריטיק געגען די פארטיי־ארגאנען, וואס האבען דערלאזט צו אזא לאגע, האט אליעשין און אנדערע מיטגלידער איהם געדראהט, אז מען וועט איהם בעזייטיגען פון דער קאמוניסטישער פארטיי.

דער ענין איז דערנאכגען אזוי ווייט, אז מען האט וועגען דעם אלעם מיטגעטיילט דעם פיהרער פון דעם נאפט־סינדיקאט און איינעם פון די אנגעזעהענסטע קאמוניסטישע פיהרער סאקאלניקאוו, וואס סאקאלניקאוו האט וועגען דעם פאראורדענט איז נישט בעוואוסט. מיט א צייט שפעטער איז אבער דער ארטיקעל פון רעדאקטאר ערשינען אין דער צייטונג פון די נאפט־ארבייטער, אבער אהן דער קריטיק וועגען דער פראפאגאנדע־קאמיסיע.

דער אורטייל איבער די צוויי יודישע ארבייטער
וואס האבען אויסגעפיהרט א נקמה־אקט צוליב דער מעשה בארשאי.

מאסקווע. (יט"א) אין באברויסקער געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס פון די צוויי יודישע ארבייטער פון דער גלאז־פאבריק „אקטיאבר" בארא־גין און טאפענקא, וועלכע האבען בעגאסען מיט ווריגע גלאז א ווייס־רוסישען ארבייטער, אלס נקמה צוליב די פייניגונגען פון דעם יודישען מיידעל בארשאי.

נאך א צווייטאגיגער פערהאנדלונג האט דאס געריכט ארויסגעגעבען אנ'אורטייל, לויט וועלכען באראנין איז פערמשפט געווארען צו דריי יאהר און טאפענקא צו צוויי יאהר שטרענגער איזאלאציע. צוליב דער אמנעסטיע איז זייער שטראף פערקלענערט געווארען אויף א העלפט.

דער מלך־קאפיטאל פאהרט!
600 ארבייטער גרייטען צו א וועג פאר ראקפעלער'ן אין ארץ־ישראל.

ירושלים. (יט"א) ביים בויען דעם וועג צו מגדו, וואס ווערט צוגעגרייט פאר דעם אמעריקאנער מיליארדער און פילאנטראפ ראקפעלער, וועלכער וויל בעזוכען די דארטיגע אויסגראבונגען, זענען בעשעפטיגט 600 ארבייטער. 400 פעלאכען און 200 יודען.

די „קאמסאמאלסקאיא פראוודא" ערקלערט, אז די אנפיהרער פון דער קאמוניסטישער כאטינקייט ביים נאפט־סינדיקאט פיהרען אנ'אפענע אנטיסעמיטישע קאמפאניע. די צייטונג פאדערט א גענויע אויספארשונג.

דער פאקיר און דער זשורנאליסט.

(א בריף פון פאריז).

ווער ווייסט דאס נישט וועגען די אלע „איבער־נאטירליכע" קונצען, וואס עס ווייזען די קונצען־מאכער, וועלכע מען רופט געוועהנליך „פאקירען"? מען שלינגט טשוועקעס, מען שטעכט זיך דורך מיט א קינזשאל, און עס גערט נישט קיין בלוט, מען עסט ברענענדיגע קוילען און נאך אזעלכע קונצען ווייזט מען. אלע בעיוכער פון אזעלכע מינים פארשטעלונגען ווייסען גאנץ גוט, אז זיי האבען דא נישט פאר זיך קיין איבערמענש און נישט קיין מלאך, אז די אלע קונצען זענען א פשוט'ער בלאף. אבער וועמען ארט עס? צי דארף מען דען פאר די פאר סענט, וואס מען בעצאהלט, זעהן מלאכים פאר זיך?

אין פאריז האט אבער א גאנץ יאהר געקאכט מיט'ן פאקיר טארא ביי, וועלכער האט אויך בעוויזען אויסערגעוועהנליכע קונצען. ער האט פאר קיין פאל נישט געוואלט גילטען פאר א געוועהנליכען קונצענמאכער, נאר פאר אנ'איבער־מענש.

טארא ביי האט אין דער געגענווארט פון טוזענדער מענשען זיך אנגעטון די גרעסטע יסורים, געשטאכען זיך, געברענט זיך, און ער האט דערביי ליבליך געשמייכעלט. ער האט זיך אריינגעשטאכען אין לייב מעסערס, שפילקעס, אריינגעהאקט זיך טשוועקעס, און אויף זיין לייב איז קיין איינציגער צייכען נישט געבליבען, און קיין איין איינציגער טראפען בלוט איז פון איהם נישט ארויס.

אבער דאס איז אלץ נאך נישט קיין הונדערט־חלק, פון דעם, וואס ער קען נאך בעווייזען, האט טארא ביי געזאגט, ער וועט נאך ווייזען, אז ער וועט זיך שטעכען מיט מעסערס, און עס וועט יא געהן בלוט. אבער אין דעם מאמענט, ווען ער וועט ווע־לען, וועט ער אנשטרענגען זיין ווילען, וועט זיך דאס בלוט אפשטעלען, און מען וועט נארנישט דערקענען. דאס און נאך אזעלכע צעהנדליגע שטיק האט טארא ביי געוואלט בעווייזען ערשט אין א צייט ארום.

פערשטעהט זיך, אז דער זאל, וואו זיינע סעאנסען זענען פארגעקומען, איז געווען פול, און טארא ביי האט פערדינט גאר ניש'קשה'דיג. א גאנצע רייהע צייטונגען האבען געדרוקט „געשפרעכען" מיט'ן עגיפטישען פאקיר, טארא ביי, וועגען זיין קונסט, וועלכע מען דארף נישט פערגלייכען מיט די קונצען פון אנדערע פאקירען, ווארים ער האט אין זיך א'א איבער־מענשליכע קראפט, וואס נעהמט זיך פון זיין אויסערגעוועהנליכען ווילען. טארא ביי פערזיכערט, אז ער האט אזא שטארקען, איבערמענשליכען ווילען, אז ער קען זיך מאכען, אז ער זאל אבסאלוט נישט פיהלען קיין שמערצען פון די שרעקליכסטע פייניגונגען...

און טאמער איז דאס ווייניג, זענען נאך געווען אין די צייטונגען ערקלערונגען און „וויסענשאפטליכע" אפהאנדלונגען פון „געלעהרטע", וועלכע האבען „אויסגעפארשט" דעם פאקיר, טארא ביי, און זענען „געקומען צום שלום", אז ער בעזיצט טאקע אנ'אויסערגעוועהנליכע קראפט.

און טארא ביי האט שוין אנגעהויבען צו זאגען נביאות, וואס עס וועט זיין מיט דער מענשהייט, און וואס פאר א וויכטיגע זאכען עס וועלען פאסירען נעכסטען יאהר. אמת, זיינע נביאות זענען דערווייל נישט געווען קיין שלעכטע, ער האט נישט אנגעזאגט, חלילה, קיין מלחמות. פערקעהרט, עס וועט הערשען שלום און ברידערליכקייט און גוטסקייט, און אלע אנדערע וואוילע זאכען.

איז, דאכט זיך, וועמען קען דאס שאדען, אז א מענש האט פרנסה? טויזענדער מענשען אמווירען זיך, און דער וועלט ווערען אנגעזאגט גוטע בשורות.

זענען אבער פערהאן אויף דער וועלט שלעכטע מענשען, נישט פערגינערס, וואס קענען נישט פערטראגען קיין פיל גוטעס ביי יענעם, און אויך טארא ביי האט מיט אמאל בעקומען געגנער.

איינמאל אויף א סעאנס האט טארא ביי געוויזען דעם כוח פון זיין שטארקען ווילען; ער האט זיך געשטאכען מיט מעסערס, געלייגט זיך אויף טשוועקעס און געגאנגען אויף שווערדען. דאס פובליקום האט איהם אפלאדירט, און ער האט נאכדעם געגומען האלטען א לאנגע דרשה וועגען דעם כוח פונ'ם מענשליכען ווילען, וועלכער קען בעווייזען די גרעסטע וואונדער. נאך דער דרשה איז פון צווישען פובליקום ארויסגעשפרונגען דער פראנצויזישער שרייבער און זשורנאליסט, העווי, איז ארויף אויף דער טריבונע און, איבערשרייענדיג דעם פאקיר טארא ביי, האט ער זיך געווענדעט צום פובליקום:

— מיינע הערען און דאמען! גלויבט איהם נישט וועגען זיין אויסערגעוועהנליכען ווילען, וואס ער דערצעהלט אייך דא. עס איז געבלאפט!..

אבער איידער דער זשורנאליסט האט נאך געהאט צייט ארויסצורעדען נאך א ווארט, האט זיך אין זאל אויפגעהויבען א געוואלדינער שטורעם, דאס פובליקום האט איהם אראפגעשלעפט פון דער סצענע און מען האט איהם אזוי צוהרג'עט, אז ער איז אפגעלעגען קראנק א פאר וואכען. און טארא ביי איז געווארען נאך בעריהמטער און נאך פאפולערער. צו זיינע וואונדער זענען איצט צוגעקומען נאך נייע. וואונדער איבער וואונדער: ער האט זיך אין דער געגענווארט פון פובליקום ארויסגעריסען מיט די הענד ביידע אויגען, און אזוי, אהן אויגען, האט ער אלץ געזעהן. שפעטער האט ער זיך די אויגען צוריק אריינגעזעצט, און מען האט גארנישט דערקענט, אז מיט דעם מענשען האט עפעס פאסירט. א חוץ דעם, האט ער זיך געלאזט בעגראבען לעבעדיגערהייט...

און ווידער האבען זיך בעוויזען אין די צייטונגען ערקלערונגען פון „געלעהרטע", אז זיי האבען ספעציעל „שטודירט" דעם פאקיר טארא ביי, און זיי בעשטעטיגען, אז ער האט אנ'אויסער געוועהנליכע קראפט, וועלכע קומט פון זיין שטארקען ווילען.

אבער דער שרייבער העווי, וועלכער איז אזוי צובלוטיגט געווארען, ווען ער האט געוואלט אפלייקענען די געטליכע קראפט פון טארא ביי, האט זיך נישט אפגעשראקען, נאר, פערקעהרט, ער האט זיך ערשט גענומען צו דער זאך. אין א גאנצער רייהע ארטיקלען האט ער זיך צושריבען, אז ער וואלט זיך נישט אינטערעסירט מיט דער זאך, ווען ער וואלט דא געהאט פאר זיך א געוועהנליכען פאקיר, וואס מאכט זיינע קונצען און נעהמט דערפאר געלד. עס פעהלען נישט אין פאריז קיין קונצענמאכער, וואס בעווייזען אומנאטירליכע וואונדער. דער עולם קומט, בעצאהלט עטליכע פראנק און בעוואונדערט די געשיקטקייט פון די פארשוינען. מאנכע קונצענמאכערס ווייזען אפילו באלד נאך זייער וואונדער אויך דעם טריק, ווי אזוי זיי נארען אפ דעם עולם, און דאס געפעלט דעם פובליקום נישט ווע־ניגער, ווי די קונצען גופא. אבער אזוי ווי טארא ביי האט פרעטענזיעס אויף איבערנאטירליכעס, אזוי ווי ער וויל נאר איינרעדען דעם עולם, אז די אלע קונצען, וואס ער בעווייזט, זענען נישט קיין אפנארעריי, קיין קונץ, נאר ער איז טאקע אנ'אויסערגעוועהנליכער מענש. וואס איז בעשאנקען פון גאט מיט אנ'איבערנאטירליכען כוח, און אזוי ווי ער האט טאקע שוין אויך געקראגען אנהענגער, וואס גלויבען אין זיין איבערנאטירליכקייט — קורץ, אזוי ווי טארא ביי וויל ווערען פון א פאקיר א גאט, וואס פאר איהם גילטען נישט די נאטור־געזעצען, ווערט ער שוין געפעהרליך, און מען מוז איהם בעקעמפען. באלד, זאגט העווי, קען נאך ווערען א נייע רעליגיע, און טארא ביי קען נאך ווערען דער נביא פון דער נייער רעליגיע, אדער נאר איהר גאט. מיר האבען נאך נישט געוואונען אין גאנצען די מלחמה מיט די אלטע געטער, זאגט העווי, און מיר טארען נישט צולאזען קיין נייע...

דער סוף פון דער גאנצער רייהע ארטיקלען איז דער, אז העווי רופט ארויס דעם פאקיר טארא ביי אויף אנ'עפענטליכען אויפטריט. ער, העווי, נעהמט זיך אונטער נאכצומאכען אלע קונצען, וואס יענער וועט נאר ווייזען. כאטש ער איז נישט איבערמענשליך און נישט איבערנאטירליך.

און העווי האט זיך טאקע פריהער גוט צוגעגרייט. ער האט זיך אויסגעלערענט ביי א פאקיר אלע פאקירשע קונצשטיק, און ער האט געווארט אויפ'ן ענטפער פון טארא ביי.

האט זיך שוין דער פאקיר נישט געקאנט ארויסדרעהען; אפזאגען זיך. וואלט געהייסען פערלירען אלע זיינע אנהענגער, וועלכע זענען שוין געווען אין די טויזענדער.

האט טארא ביי געענטפערט, אז ער קען נאך קיין ענטפער נישט געבען, ווארים ער מוז זיך פריהער אנפרעגען ביי דער געטליכער מאכט, וואס גיט איהם זיין איבערנאטירליכען כוח. און אויף אנ'ענטפער פון דער געטליכער מאכט מוז ער ווארטען פערציג טעג.

העווי האט אבער צייט. ער קען ווארטען פערציג טעג. דערווייל האט ער זיך מעהר צוגעלערענט די פאקירישע קונצשטיק. עס זענען דורכגעלאפען די פערציג טעג, און טארא ביי האט זיך נישט ווייזען געמאכט. מסתמא, האט ער געמיינט, אז אויך העווי וועט אן דעם פערגעסען. ער האט אבער א טעות געהאט. פונקט צו די פערציג טעג האט דער שרייבער העווי אנגעפרעגט ביים פאקיר טארא ביי, וואס די געטליכע מאכט האט איהם געזאגט. טארא ביי האט קיין ברירה נישט געהאט און געמוזט אן נעהמען. אגב, האט ער זיך דערווייל געהאט צוגעגרייט א פאר נייע „וואונדער", מיט וועלכע ער איז געווען זיכער, אז קיינער וועט עס נישט נאכמאכען, און עס איז בעשטימט געווארען א טאג פאר דעם קאנקורענץ־קאמף צווישען דעם פאקיר טארא ביי מיט'ן זשורנאליסט העווי.

עס איז איבעריג צו זאגען, אז אלע בילעטען זענען געווען אויספערקויפט. דער זאל איז געווען געפאקט, און פאליציי איז געווען גאנץ היבש פעה טרעטען. אבער טארא ביי איז פלוצלונג קראנק געווארען, און ער האט נישט געקענט קומען. דעם אווענד האט העווי אליין דורכגעפיהרט. ער האט

(ענדע—זעה 7־טע זייט)

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

18 מאָנטאָג — ח אדר א׳ תרפ״ט

פעברואַר

זון-אויפגאַנג 6.48
זון-אונטערגאַנג 4.52

די לעבענסמיטעל-טאַלאָנען.

די לעבענסמיטעל-טאַלאָנען, וואָס דער מאַגיסטראַט גיט אַרויס, וועלען פאַרטיילט היינט פאַר די אַרבייטסלאָזע פון די גאַסען, וואָס הויבען זיך אָן מיט די אותיות:

L, Ł, M, N, O

ווען און וואו קומט די „פּאָגאַטאָוויע" צו-הילף?

(מ) די שטעטישע פּאָגאָטאָוויע ערקלערט דערמיט, אַז די פּאָגאָטאָוויע ערטיילט הילף די קרבנות פון פּלוצימדיגע קאַטאַסטראָפעס און פּלוצימדיגע אומגליקס-פאַלען, וועלכע קומען פאָר אין עפענטליכע ערטער ר. ה. אויסער די פּריוואַט-וואוינונגען.

די פּאָגאָטאָוויע ערטיילט נישט קיין הילף קיין שכורים, און אין פאַלען, וועלכע פּאַסירען אין פּריוואַט-וואוינונגען אַ חוץ די פאַלען ווען עס דראָהט אַ געפאַהר פאַר׳ן לעבען, ווי אַ בלוט-שטורץ, זעלבסטמאָרד, פאַרטשאַדעס, פאַר׳סמ׳ט א. ד. גל.

די פּאָגאָטאָוויע ערטיילט נישט קיין הילף ביי ערקראַנקונגען אין דער היים, אין פּריוואַט-וואוינונגען.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז ווען מען רופט אַרויס פּאָגאָטאָוויע ביי לייכטע פאַלען, רופט מען אַרויס דערמיט דאָס פאַרשפּעטיגען פון דער פּאָגאָטאָוויע צו אַנדערע ערנסטערע פאַלען, און דאָס איז שטראָפבאַר.

מיטטיילונג פון „באַנק פּאָלסקי"

וועגען די אומגילטיגע באַנקנאָטען.

(ב) די „באַנק פּאָלסקי" אין לאָדז מאַכט בעקאַנט, אַז די אַרויסגעצויגענע פונ׳ם אומגאַנג באַנקנאָטען פון 50, 20 און 10, זלאָטעס. פונ׳ם 26 פעברואַר 1919 קענען אויסגעטוישט ווערען אין דער הויפּט-אָפּטיילונג פון „באַנק פּאָלסקי" אין וואַרשאָ ביז׳ן 31 יולי 1929. די פּראָווינציעלע אָפּטיילונגען פון דער באַנק טוישען די באַנקנאָטען נישט אויס, און נאָך דעם 31 יולי פערלירען די באַנקנאָטען אינגאַנצען זייער ווערט.

לאַניוכאַ׳ס פּראָצעס.

דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פון סטאַניסלאַוו לאַניוכאַ (דעם מערדער פונ׳ם פּאַרפּאַלק טישער און זייער דינסטמעדעל באַראָווסקאַ) וועלכער דאַרף פאָרקומען דאָנערשטאָג, דעם 21 ד. ח. ווערט מיט גרויס פּאַראינטערעסירונג ערוואַרט צווישען די ברייטע קרייזען פון אונזער שטאָט.

ווי מיר דערוויסען זיך וועט פאַרזיצער פונ׳ם פּראָצעס זיין ריכטער קאָזלאָווסקי, און בעשולדיגער פּראָקוראָר הערמאַן. קיין פאַרטיידיגער האָט לאַניוכאַ נישט, ווייל ער האָט נישט געוואָלט מען זאָל איהם בעשטימען אַ פאַרטיידיגען פון אַמט, און אויך נישט געוואָלט, אַז זיינע קרובים זאָלען זיך ווענדען צו אַן אַדוואָקאַט פּריוואַט.

צום פּראָצעס זענען אַרויסגערופען 27 עדות. די וויכטיגסטע זענען: דער וועכטער פון פּיעטריקאָווער 117 מיכאַל סויקאַ און די לאָקאַטאָרקעס מאַריאַ זאַרעמבסקאַ, עלאַ מייעראָוויטש און אַנד.

דער פּראָצעס וועט געוויס דויערן נישט מעהר ווי איין טאָג.

קיין איינטריטס-בילעטען צום פּראָצעס זענען נישט פאַרהאַן. דער אַריינטריט איז פריי.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(2) ל. פּאַוולאָווסקי (פּיעטריקאָווער 307), ע. האַמבורגער (גלובנאַ 50), ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 4), י. סיטקעוויטש (קאָפּערניקאַ 26), אַ. כאַרעמזאַ (פּאָמאָרסקאַ 10), פּאָטאַש (פּלאַץ קאָשטשעלני 10)

ליקווידירט דעם קויהלען-הונגער.

דער קויהלען-פּערקויף.

לויט דער פאַראָרדנונג פון דער לאָדזער שטעטישער סטאַראָסטווע האָט מען נעכטען נישט קוקענדיג אויף דעם זונטאָג-טאָג, אויף אַלע קויהלען-פּלעצער און קויהלען-לאַגערן פאַרקויפט דער בעפעלקערונג קויהלען.

אַ חוץ דעם האָט מען אויף אַלע מאַגיסטראַט-פּלעצער אָהן אויפהער פאַרקויפט דעטייל קויהלען.

(וו) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער קויהלען-קאָמיסיע ביי דער וואָיעוואָדזטווע איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער

קויהלען-מאַנגעל איז ליקווידירט,

אַז היינט וועלען קענען בעקומען אין אַ גענוגענדער צאָהל קויהלען די אַזוי-גערופענע „בודקאַזשעס" ווי אויך די מיטעלע און קליינע אינדוסטרי.

* * *

(וו) נישט-קוקענדיג דערויף, וואָס דער קויהלען-קריזיס איז שוין אַריבער איז דאָך — ביז עס וועט נישט אַריבער דער אַזוי-גערופענער „קויהלען-ספּיכאַז" — בעשלאָסען געוואָרען צו עקסקאָרטירען די קויהלען-טראַנספּאָרטען דורך פּאָליציאַנטען. עס זענען פאַרנומען דערביי

500 פּאָליציאַנטען,

וועלכע לעגען אַכט אויפ׳ן פאַרקויף און, אַז עס זאָל אויך נישט גענומען ווערען קיין ליכוועס-פּרייזען.

נעכטען און עהערנעכטען זענען

אַרעסטירט געוואָרען

אַ גאַנצע רייה פּערזאָנען, וועלכע האָבען געהאַנדעלט מיט די קויהלען, וועלכע זיי האָבען בעקומען צו „טשוויאַרטקעס" און פאַרקויפט פאַר ליכוועס-פּרייזען.

*

(2) אַ דאַנק דעם, וואָס עס האָבען אָפּגעלאָזט די שטאַרקע פרעסט, און

די שולען

קענען ווידער בעזאָרגט ווערען מיט אַ גענוגענדער צאָהל קויהלען, הויבען זיך פון היינט אָן נאָרמאַל די לימודים אין די מיטעל- און פאָלקס שולען.

* * *

פריידענקער בעקומען אַ בית-עולם.

צום פּרעזידענט זשעמיענצקי האָט זיך געמאָלדען אַ דעלעגאַציע פון פריידענקער-פאַראיין אין די פּערזאָנען פון ד״ר ז. מיעזשינסקי, יאַן האַנעמאַן, אַנדזשעי קאָוואַלסקי און פּיאָטר ראָזען און פאָרגעלעגט אַן אויספיהרליכען מעמאָריאַל וועגען דער טעטיגקייט און סטאַטוט פון דעם פאַראיין פון פריידענקער. דאָס פּראַקטישע אַריינפיהר פונ׳ם סטאַטוט אין לעבען איז אין אַ גרויסער מאָס אָנבעלאַנג אין דער בעציהונג צו איהם מצד דער קאָמונאַלער מאַכט.

קודם-כל האַנדעלט זיך וועגען אַ קאָמונאַלען צמענטאַזש. אַזאַ מין קאָמונאַלער קברים-אָרט איז בעשטעטיגט געוואָרען נאָך אויף דער ערשטער קאַדענץ פון ערשטען שטאָט-ראַט אין 1921; ווייטער וועגען וועלטליכע ערציהונגס-הייזער פאַר קינדער: די אַרבייטער-קינדער בעקימען אַ קלעריקעלע ערציהונג און געפינען זיך אינגאַנצען אונטער דער ווירקונג פון די נאָנעס א. ד. ג.; פאַרעגיסטרירען די קינדער פון די פריידענקער, וועלכע האָבען נאָך ביז איצט נישט קיין מעטריקעס (נישט געטויפטע) אין די ביכער פון ציוויל-שטאַנד פאַר די נישט קריסטליכע רעליגיעס.

די דעלעגאַציע האָט אונטערשטראָכען, אַז די ענינים זענען זעהר וויכטיג און דער מאַגיסטראַט אין דעם איצטיגען צוזאַמענשטעל דאַרף די פראַגע ערלעדיגען.

דער פּרעזידענט האָט צוגעזאָגט דער דעלעגאַציע צו אינטערווענירען אין די ענטשפּרעכענדע מאַגיסטראַט-אָפּטיילונגען, כדי די ענינים זאָלען ווי אַמשנעלסטען ערלעדיגט ווערען.

וואָס איז שייך וועגען אַ קאָמונאַלען קברים-אָרט — איז די פראַגע דעפיניטיוו בעשלאָסען געוואָרען און איבערגעשיקט געוואָרען אין דער אָפּטיילונג פון רעגולאַציע פון שטאָט וועגען בעשטימען אַן ענטשפּרעכענד אָרט דערצו. עס איז פאָראויסגעזעהן דאָס אָרט צום סוף פון נאַפּיורקאָווסקאַ-גאַס אין זאַזשעוו און קירצליך וועט דער ענין איבערגעהן אין שטאָט-ראַט צום אַקצעפּטירען. נאָכדעם ווי עס וועט אַקצעפּטירט ווערען דער בעשלוס דאַרף, לויט דער מיינונג פונ׳ם פּרעזידענט, געוועהלט ווערען אַן אָרגאַניזיר-קאָמיסיע צו וועלכער עס וועלען גערופען ווערען די פאַראינטערעסירטע אָרגאַניזאַציעס.

התראה-צעטלען

ביי אַנשטעקענדע קראַנקהייטען

(—) די געזונדהייטס-אָפּטיילונג פון מאַגיסטראַט האָט בעשלאָסען, כדי מיט ערפאָלג צו קעמפען געגען אַנשטעקענדע קראַנקהייטען, אין יעדען פאַל אַרויסצוהענגען אַ וואָהרנונגס-צעטעל אויף דער טיר פון קראַנקענס-וואוינונג, און אויך פאַר דעם טויער.

די לויה פון אַן אַלטען פּ.פּ.ס.אָוויעץ.

(2) נעכטען איז אין לאָדז פאָרגעקומען די לויה פון דעם פאַרשטאָרבענעם 73-יעהריגען פאַפּולערען אין די פּראָלעטאַרישע קרייזען פּ.פּ.ס.׳אָוויעץ פּיאָטר זיבערט. אין דער ביאָגראַפיע פון דעם פּראָלעטאַרישען קעמפער זענען פאַרהאַן אַ גאַנצע רייה יאָהרען אין די רוסישע טורמעס אין יעקאַטערינבורג, טאָבאָלסק, אירקוטסק, אין קאַטאָרגע און סיביר.

אין דער לויה האָבען אַנטיילגענומען עטליכע טויזענט מענשען. אויפ׳ן קבר האָט מען אַוועקגעלעגט פיל קרענץ.

די אויספאָרשונג וועגן קאַטש-מאַרעק׳ס רויבער-באַנדע.

די אויספאָרשונג וועגען דער באַנדע קאַטש-מאַרעק—שטשעטשינסקי האָט, צוליב דעם גרויסען נייעם מאַטעריאַל וועלכער האָט אַריינגעפלאָסען, זיך נאָך נישט פאַרענדיגט און, מען קען נאָך אַפילו נישט פאָראויסזעהען ווען די אויספאָרשונג וועט זיך ענדיגען. מען האָט געפונען, ביי פאַרשידענע זייטיגע פּערזאָנען נאָך זעהר פיל ווערטזאַכען, וועלכע שטאַמען פון די רויבערייען פון דער באַנדע קאַטשמאַרעק—שטשעטשינסקי. די באַנדיטען ווילען אָבער נישט אויסזאָגען ביי וועמען זיי האָבען די זאַכען אַוועקגערויבט. צווישען די נייע ענטדעקטע רויב-בעווייזען געגען דער באַנדע זענען אויך פאַרהאַן פיל ראַסאָווע פערד און קוה.

פון דער פאָלקס-אוניווערזיטעט.

מאָרגען דינסטאָג 8 אָוונט קומט פאָר אין דער פאָלקס-אוניווערזיטעט די 3-טע פאָרלעזונג פון ה׳ י. זאַנדער אויף ד. ט.: „פון בערלינער קאָנגרעס ביז צו דער וועלט מלחמה". יאַ ציקל פאָרלעזונגען פון דער אַלגעמיינער געשיכטע. די פאָרלעזונגען קומען פאָר אין דער פּוילישער שפּראַך.

פון געריכט.

אַלקאָהאָל.

(2) פאַר׳ן געריכט איז געשטאַנען די 29-יעהריגע גיטל קרומהאָלץ (קילינסקאַ 67), וועלכע איז געווען בעשולדיגט, אַז זי האָט געהאַנדעלט מיט אַלקאָהאָל אין דער נישט ערלויבטער צייט.

דאָס געריכט האָט זי בעשטראָפט מיט 100 זלאָטעס.

אַ פּאָליטישער פּראָצעס.

אין קרייז-געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען דעם 19-יעהריגען לייב-גרשון פּעקין, וועלכער האָט בעת אַ מיטינג אין פּאַביאַניצער שטעטישען קינאָ צוזאַמען מיט אַנדערע אָפּאָזיציאָנערען געפּרובט אָפּשלאָגען ביי דער פּאָליציי אַן אַרעסטירטע אָפּאָזיציאָנערקע.

דאָס געריכט האָט פאַרמשפּט פּעקינען אויף 2 יאָהר אויסבעסערונגס הויז.

3 חדשים טורמע פאַר בעליידיגען דעם מלוכה-פּרעזידענט.

(—) אַ געוויסער הוגאָ זאַיפּערט איז געשטאַנען אין קרייז-געריכט אַלס אָנגעקלאָגטער אין בעליידיגען דעם מלוכה-פּרעזידענט. דער בעשולדיגטער האָט זיך אויסגעדרוקט, בעליידיגענד וועגען דער פאַראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט מכח שול-צוואַנג.

אויפ׳ן פּראָצעס האָט זיך דער בעשולדיגטער מיט חרטה מודה געווען אין דער שולד. דאָס געריכט האָט איהם פאַרמשפּט אויף דריי חדשים טורמע.

פּראָצעסירן זיך מיט לאָקאַטאָרען

קאָנען די הויזווירטען, אָבער נישט די זשאַנדצעס.

(2) ווי בעוואוסט געבען איינציגע הויזווירטען נאַטעריאַל בעפולמעכטיגונגען זייערע אַדמיניסטראַטאָרען, און דערמיט וואַרפען זיי אַרויף אויף די אַדמיניסטראַטאָרען דעם חוב נישט נאָר צו פיהרען די ביכער, לייטען מיט׳ן הויז, איינצומאָהנען דירה-געלד, נאָר אויך אָנגעבען אויף די לאָקאַטאָרען אין געריכט, פיהרען פּראָצעסען און אַרויסבעקומען עקסמיסיעס.

לעצטענס איז אויפ׳ן געריכט ערקלערט געוואָרען, אַז אַן אַדמיניסטראַטאָר פון הויז האָט נישט קיין רעכט אַרויסצוטרעטען געגען אַ לאָקאַטאָר געריכטליך, אַלס פאַרטרעטער פון בעל-הבית. אַ ציווילען פּראָצעס קענען פיהרען נאָרביידע פאַראינטערעסירטע צדדים צווישען זיך אָדער זייערע אַדוואָקאַטען. די ערקלערונג פון געריכט איז זעהר וויכטיג צו וויסען פאַר די הויזבעזיצער. זיי דאַרפען נעמליך וויסען, אַז אַ ציוויל-פּראָצעס מוזען זיי פיהרען אָדער אַליין אָדער דורך אַן אַדוואָקאַט און נישט דורך דעם זשאָנדצע.

נישט-ווילענדיג זיך דער׳הרג׳עט אַ ציימונגס-טרעגער.

(2) אויף ליפּאָווע 29 איז נעכטען פאָרגעקומען פאָלגענדער טראַגישער פאַרפאַל, וועלכער האָט זיך פאַרענדיגט מיט׳ן טויט פון דעם 17-יעהריגען ציימונגס-טרעגער יאַן דאַבראָשעק (וואָלטשאַנסקאַ 144). דאַבראָשעק האָט אַרויפגעטראָגען אַ ציימונג אויפ׳ן 3. שטאָק. פונ׳ם הויז, כדי זיך שנעלער אַראָפּצובעקומען, האָט ער בעשלאָסען נישט אַראָפּגעהען, נאָר אַראָפּגלישען זיך פון דער פּאַרענטשע. ביים צווייטען שטאָק האָט ער פאַרלוירען דאָס גלייכגעוויכט און איז אַראָפּגעפאַלען מיט׳ן קאָפּ אַראָפּ אין דער עפנונג פון דער ווינדע. דער קלאַפּ אין קאָפּ אויף דער פּאָדלאָגע איז געווען אַ טויט-קלאַפּ; עס האָט איהם צוּבראָכען דעם שאַרבען. די פּאָגאָטאָוויע האָט שוין נאָר פעסטגעשטעלט דעם טויט און מען האָט דעם אומגליקליכען אָפּגעפיהרט אין פּראָזעקטאָריום.

מעלדונג.

אַלגעמיינער פּראָפ. לאַנדעס-פאַראיין פון בעקליידונג-אַרבייטער אין פּוילען, אָפּטיילונג לאָדז לאַגעווניצקאַ 4.

אַכטונג, פּאָרל-אַרבייטער!

פון זונטאָג, דעם 17 ד. ח. איז אויסגעבראָכען אַ שטרייק ביי דעם פאַך.

די פאָדערונגען זענען אַ לוין-הוספה פון 30 פּראָצ. און 40 פּראָצ. מיר פאָדערן דעריבער אויף קיין שום אַרבייטער נישט צוטרעטען צו דער אַרבייט.

אין געגענפאַל וועלען זיי בעטראַכט ווערען פאַר שטרייק-ברעכער.

6449 — דער שטרייק-קאָמיטעט.

„פיקוח־נפש״=אקציע פון נייעם פאלקסבלאט אויפ׳ן פארום פון קהלה=ראט.

די דיסקוסיע וועגען דער קויהלען=אקציע.

נעכטען איז אויפן צוזאמענגערופען געווארען א דרינגענדע זיצונג פון קהלה־ראט, כדי אנצונעהמען אן׳איינשטימיגען בעשלוס וועגען אסיגנירען פאר דער קויהלען־אקציע

100 טויזענד זלאטעס.

אנשטאט די פופציג טויזענד זלאטעס, וואס ווערען איצט פערטיילט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג, הגם א״א בעשלוס איז שוין איינמאל אנגענומען געווארען דורכ׳ן ראט, איז ער אבער שפעטער אפגעווארפען געווארען דורך דער פארוואלטונגס־מעהרהייט, מיט׳ן מאטיוו, אז אין בודזשעט פון יאהר 1928 האט די אויפזיכטס־מאכט געשטראכען די דאזיגע פאזיציע, און ס׳איז נישט פערהאן קיין יורידישע מעגליכקייט די סומע צוריקצושטעלען.

א דאנק ערשט די אינטערווענץ ביים שטעטישען סטאראסטא, וועלכער האט פערזיכערט, אז די סומע וועט נישט קוועסטיאנירט ווערען, האט מען געקענט צוריקשטעלען די סומע פון הונדערט טויזענד זלאטעס. צוליב דעם צוועק איז צוזאמענגערופען געווארען די נעכטיגע זיצונג פון קהלה־ראט.

נאכדעם, ווי דער פארזיצענדער סענ. בורזינער עפענט די זיצונג, נעהמט א ווארט ראזאר ערעלמאן, וועלכער ערקלערט, אז די זיצונג מיט דעם טאג־ארדנונג וועגען הונדערט טויזענד זלאטעס אויף דער קויהלען־אקציע, איז לחלוטין אנ׳איבעריגע, ווייל א״א בעשלוס איז שוין איינמאל אנגענומען געווארען דורכ׳ן ראט ביי א פולען קווארום ווען די „אגודה״ נעהט שפעטער פערקלאגען דעם בעשלוס מיט נישט - ריכטיגע פראטאקאלען, דארף עס נישט זיין מאסגעבענד פאר דעם ראט. די „אגודה״ וויל זיך ארויסדרעהען פון א ברייטער הילף־ פאר דער אזוי־שווער־געטראפענער ארימער בעפעלקערונג און וויל דאס פערבייטען אויף קליינגעלד.

— איך האב נארנישט, — זאגט דער רעדנער, געגען דער

אקציע, וואס האט אנגעהויבען דער „נייער פאלקסבלאט״

אבער די קהלה־פערוואלטונג טאר נישט טראכטען אז דאס, וואס זי וועט אונטערשטיצען די דאזיגע אקציע, איז איהר געוויסען שוין גערוהיג. ס׳דארף אנגעפיהרט ווערען אנ׳אקציע אין גרויסען פערנעהם. און נעהמענדיג אין אכט די קאטאסטראפאלע לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג, לעגט דער רעדנער פאר, אז א חוץ די שוין־בעשטימטע 100 טויזענד זלאטעס אויף דער קויהלען־אקציע זאלען

נאך בעשטימט ווערען 200,000 זל.

אויף א ברייטע אקציע ארויסצוגעבען פראדוקטען.

אויך ראזאר רומקאווסקי האלט, אז די זיצונג האט נישט געדארפט צוזאמענגערופען ווערען, ווייל עס איז שוין פערהאן א בעשלוס וועגען די הונדערט טויזענד זלאטעס. ער האלט, אז דער פארזיצענדער פון ראט האנדעלט נישט זעלבסטשטענדיג און האט צוליב געטון דער „אגודה״. דאס איז א ריינע קאמעדיע. דריי זיצונגען זענען וועגען דעם עניין גערופען געווארען ביז דער עניין איז ערלעדיגט געווארען. וואס־זשע האט מען היינט גערופען די פירטע?

פרנס ארזו. ווייצמאן רעפערירט דעם עניין אין נאמען פון דער פערוואלטונג. ער ווייזט אן, אז פריהער איז נישט מעגליך געווען צו אסיגנירען 100 טויזענד זלאטעס צוליב פינאנציעלע, יורידישע און אנשויאונגס־סיבות. ערשט, איצט זענען די מניעות בעזייטיגט געווארען. די ערשטע פופציג טויזענד זל.

ווערען שוין פערטיילט

אין הסכם מיט׳ן בעשלוס פון דער סאציאלער הילפס־קאמיסיע, אין מזומן און דינסטאג וועט די פערטיילונג פערענדיגט ווערען. דער מארום פון צוטיילען די געלדער מוז ווערען אויסגעבעסערט, ווייל צוליב דער רעדוקציע אין דער פערטיילונג, אין פערהעלטעניש מיט׳ן פערגאנגענעם יאהר, זענען אלע קרבנות צוגעפאלען די נישט־רעגיסטרירטע און די פעראיינען.

וועגען פארשלאג פון דער „פועלי ציון״־פראקציע בנוגע 200 טויזענד זלאטעס, זאגט דער רעדנער, אז וועגען דעם וואלט געקענט זיין א רייד נאר דעמאלט, ווען די פארשלאג־געבער זאלען אנווייזען, די קוועלע פון הכנסה, אדער בעשטעטיגען א צוגאב־בודזשעט. 200 טויזענד זלאטעס, דאס איז צוואנציג פראצענט פון קהלה־בודזשעט, די פועלי־ציון־פראקציע דארף דעריבער פארערען, אז אויך

דער שטאט=ראט זאל אויף דער הילפס=אקציע בעשטימען 20 פראצענט

פון איהר בודזשעט, וואס מאכט אויס 8 מיליאן זלאטעס.

ס׳ווערט אריינגעטראגען א פארשלאג וועגען שליסען די רעדנער־ליסטע און בעגרענצען די רעדנער־צייט מיט 10 מינוט.

ראזאר צערערבוים (פא״י) איז געגען דעם, ער האלט, אז מ׳דארף זיך וועגען דעם עניין אדורכרעדען, ווייל ס׳איז ביז־איצט שוין אפגעטון געווארען א גרויסע עולה דערמיט, וואס מ׳טיילט נישט קיינע סומען געלד, אנשטאט קויהלען.

די רעדנער־ליסטע ווערט געשלאסען.

ראזאר פליוואצקי האלט, אז דאס רעדוצירען די פאראיאהריגע סומען אויף 35 פראצענט איז נישט דערלאזבאר. ער ערקלערט, אז פאר דער ארימער בעפעלקערונג פון נייעם ראיאן וועט ער קיין געלד נישט נעהמען ביז ער וועט בעקומען די גאנצע סומע ווי פאראיאהרען.

פרנס ציטרינאווסקי זאגט, אז

דער גרעסטער שולדיגער אין אלע בעשלוסען

פון דער פערוואלטונגס־מעהרהייט איז נאר פרנס ווייצמאן, ווייל זיין שטימע רעצידירט אומעטום, ווען מ׳זאל נעהמען אין בעטראכט דעם חורבן, וואס די סיבירער פרעסט האבען געמאכט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג, דארף די סומע פון נאך 200 טויזענד זלאטעס קיינעם נישט אנטרעפען.

אלע פארשלאגען אבער, וואס קומען מצד די ארבייטער־פארשטעהער ווערען אהן שום טענות ומענות אפגעווארפען.

פרנס זעלמאנאוויטש דריקט אויס זיין פערוואונדערונג, וואס אלץ וואס וויל אדורכגעפיהרט ווערען דורך דער „אגודה׳ישער מעהרהייט״ ווערט רעפערירט דורך דעם וועלטליכען, דעמאקראטישען און פאלקיסטישען אחוו. ווייצמאן. דאן ווען ארזו. ווייצמאן וויל — מוז איהם די אגודה נאכגעבען. א פאקט איז, ווען די „אגודה״־דאזארעס האבען נישט געוואלט געבען קיין קרקע א נעשטארבענעם, ביז זיין זוהן וועט נישט אונטערשרייבען, אז ער וועט נישט מחלל שבת זיין, „האט דער אחוו. ווייצמאן מיט א קלאפ אין טיש דעם עניין באלד ליקווידירט, נישט קוקענדיג דערויף, וואס די פרנסים זעלמאנאוויטש און ציטרינאווסקי האבען שוין וועגען דעם געהאט פריהער אינטערווענירט. דעריבער וואלט ה׳ ווייצמאן אויך אנדערע זאכען געקענט אויספועל׳ן, דעם נעשטארבענעם אלבערט קאהן, הגם ער איז זיכער נישט געווען קיין פרומער יוד, האט מען פאר געלד אפגעגעבען די קרקע, וועלכע ער האט פערלאנגט (שטימען פון דער אגודה־פראקציע: לויט׳ן דין איז איהם געקומען א שעהנע קרקע, ווייל ער איז געווען א הרוג)! אלץ איז צביעות. דאסועלבע איז אויך מיט די אנדערע פופציג טויזענד זלאטעס, פאר דער קויהלען־אקציע, זיי וואלטען נישט געגעבען, ווען מ׳וואלט זיי נישט געצוואונגען דערצו, און ווען די פרעסט וואלטען נישט צוגעהאלפען.

ראזאר ערעלמאן שטיצט ווארים אונטער דעם פארשלאג פון דער „פועלי־ציון״־פראקציע, וועגען 200 טויזענד זלאטעס. ס׳וועט זיך שוין געפונען א מאדים, ווי אזוי מ׳זאל זיי קענען אויסגעבען.

ראזאר פערגאמענט ווייזט אן, אז

די „אגודה״ האט זיך מיט אלע געראנגעלט,

כדי נישט צו געבען קיין הונדערט טויזענד זלאטעס אויף דער קויהלען־אקציע, ווייל אנדערש וואלט זי דאס שוין לאנג געטון. ערשט איצט, ווען זי האט נישט קיין אויסוועג, טוט זי עס. וואס שייך דעם פארשלאג פון „פועלי־ציון״ וועגען 200 טויזענד זלאטעס וועט די בונדישע פראקציע שטימען פאר׳ן פארשלאג, הגם ס׳איז זעהר וואונדערבאר, וואס די דערמאהנטע פראקציע האט עס נישט געטון פריהער.

ראזאר מארגענטאל ווייזט אן, אז מיט דער נישטיגער אקציע, וואס די קהלה פיהרט, טרייבט זי נאך חוזק פון די ארימעלייט, „ס׳טרייבט זיך פון איין ארט אויפ׳ן אנדערען, און דער ארימאן בעקומט סוף־כל־סוף גארנישט.

נאכדעם ווי

ארזו. ווייצמאן ענטפערט אלע רעדנער

נעהמט א ווארט פרעזעס מינצבערג. ער זאגט, אז דעמאלט, ווען מ׳רעדט וועגען א הילפס אקציע, דארף מען נישט אריינמישען קיין קרקעות, מקואות, עירוב׳ן א. אז. וו. ס׳איז נישט אמת, אז די „אגודה״ סאבאטירט די קויהלען־אקציע. אלע ביז־איצטיגע קויהלען אקציעס זענען אדורכגעפיהרט געווארען דורך דער „אגודה״ פראקציע.

איך ערקלער, זאגט דער פרעזעס, אז

די אקציע, וואס האט אנגעהויבען דער „נייער פאלקסבלאט״ איז זעהר א וויכטיגע און נויטיגע. און זי מוז אונטערשטיצט ווערען.

מ׳פערלאנגט גרויסע סומען אויף פערשידענע אקציעס, בעת פון בודזשעט פאר 1928 איז קוים אריינגעפלאסען 70 טויזענד זלאטעס, פון וועלכע עס זענען אפגעצאהלט געווארען וועקסלען פון דער פאראיאהריגער אקציע אויף א סומע פון 50 טויזענד זלאטעס. די סאציאלע הילפס־קאמיסיע האט אויסגעגעבען 491,000 זלאטעס און האט געשלאגען רעקארד איבער אלע קהלות אין פוילען.

פרעזעס מינצבערג ווענדעט זיך צו די לינקע מיט דער טענה, פארוואס זיי ערלויבען דעם שט.־ראט אויסצוגעבען אין דער איצטיגער צייט הונדערטער טויזענדער זלאטעס פאר טעאטער, און האבען פרעטענזיעס הלמאי די קהלה־פערוואלטונג האט געקויפט א פלאץ אויף א מקוה. פאר אונז איז א מקוה פונקט אזוי וויכטיג, ווי פאר אייך טעאטער (שטימען: — דאס טעאטער איז פאר די טעכטער פון די אגודה־דאזארעס). פרעזעס מינצבערג לעגט פאר, אז ס׳זאלען בעשטעטיגט ווערען די ווייטערדיגע 50 טויזענד זלאטעס אויף דער קויהלען־אקציע, און ס׳זאל געגעבען ווערען די ערלויבניש דער פערוואלטונג אויסצושטעלען אויף דער דאזיגער סומע וועקסלען.

בעת דער אפשטימונג ווערט

איינשטימיג בעשלאסען צו בעקרעפטיגען דעם שוין=אנגענומענעם בעשלוס פון ראט

וועגען אסיגנירען 100 טויזענד זלאטעס אויף דער קויהלען־אקציע, נעהמענדיג אין אכט, אז די סומע איז שוין אויך בעשטעטיגט געווארען דורך דער קהלה־פערוואלטונג.

דער פארשלאג פון „פועלי־ציון״ וועגען אסיגנירען נאך 200 טויזענד זלאטים איז דורכגעפאלען.

אמאליגע און היינ=טיגע גבירים.

אין וועלכער געזעלשאפט מיר זאלען נישט קומען, הערען מיר שטענדיג רעדען וועגען אמאליגע און היינטיגע גבירים. אמאליגע גבירים זאגען זיי, האבען געזארגט און, איבערגעלאזען אנזעהעוודיגע נדבת און נוצליכע אנשטאלטען פאר דער לאדזער ארימער בעפעלקערונג, למשל קאנשטאדט דער גרעסטער נדבן, האט איבערגעלאזען קאפיטאל צו בויען שולען און א קינדער־שפיטאל, דעם „מושב־זקנים״ און דאס טהרה־הויז, וואס רייך און ארים האבען א נוצען דערפון.

פאזנאנסקי דעם שעהנען גרויסען שפיטאל, יאראטשינסקי תלמוד־תורה פערבונדען מיט א האנדווערקער־שולע, הערשבערג א וואונדערליך יתומים־הויז, זילבערשטיין אויך א יתומים־הויז, גאלדפעדער א וואוינהויז אויף ביליגע דירות פאר סוחרים־יורדים, הערץ די אכראנקע, לעאפאלד לאנדא „סכראניסקא״, מענדעל פרענקעל, לאה פאזנאנסקא און קראטאשינסקי האבען אויפגעבויט אין דעם בעריהמטען ערהאלונגס־היים „אוודרוויסקא״ 3 געמויערטע פאווילאנען אויפ׳ן אייגענעם חשבון. כאטש „אוודראוויסקא״ איז בעת מלחמה אפגעברענט געווארען, די מנדבים האבען אבער דאס זייעריגע געטון און, מ׳איז אלע צוזאמען מקיר טובה דערפאר און, זייערע נעמען וועלען אלע אומפערגעסליך בלייבען. און וואס שאפען די היינטיגע גבירים פרעגען זיי? לעת עתה איז נאר צו פערצייכענען „ראזאלינא״ פון ה׳ ניידע.

און נאך פרעגען לאזען זיך הערען, אלע אויביגע שפענדען זענען נאר פערצייכענט פון דייטשען און פארטגעשריטענע מענשען. צי זענען פאר דער מלחמה קיין חסיד׳ישע גבירים נישט געווען? פארוואס און ווען זענען זיי אין עניין צדקה אזוי ריקשטענדיג געבליבען? דערויף ווילט זיך מיר דערצעהלען א מעשה שהיה.

פאר דער מלחמה האט מען מיר אנגעבאטען צו קויפען א פאבריקס־לאקאל ביי א חסיד׳ישען גביר. דער פלאץ האט זיך פאר מיר נישט געאייגנעט, האב איך דעם פערקויפער געראטען, ער זאל אויף דעם פלאץ אויפבויען א גרעסער שטיבעל מיט א תלמוד תורה. כ׳האב איהם דא אנגעוויזען, אז חסידים־שטיבלעך בכלל, געפינען זיך אין זעהר שלעכטע סאניטארע צושטענדען, ווייל זיי זענען אין פרעמדע וואוינהייזער מיט לאקאטארען צוזאמען. א מקום קדוש, האב איך געזאגט, דארף זיין ספעציעל דערויף געבויט און די תלמוד תורה פון שוו. יאקובא איז זעהר ענג. היינט דער נאמען גער וועט דאך אייך בעשיינען און בעקריינען א. אז וו.

ער האט מיך אויסגעהערט, און אוועקגעהענדיג, האט ער אויף מיר געווארפען בייזע בליקען פון אונצופרידענהייט.

פאר עטליכע יאהר צוריק האב איך דעמזעלבען חסידישען גביר ז״ל בעגעגענט שפאצירען אין וויסבאדען אויף טויניס־שטראסע, כ׳האב איהם פריינדליך בעגריסט מיט א שעהנעם גוטמארגען און ער האט מיך אנגעקוקט כמעט מיט יענע בייזע בליקען און מיר נישט געענטפערט.

איהר דערקענט מיך נישט? פרעג איך איהם. דערקענען דערקען איך אייך גרייליך האט ער געזאגט נאר, וואלט איך אייך געפאלגט און אויפגעבויט עפיס פאר דער שטאט ווי איהר האט מיר געע׳עצה׳ט, וואלט איך כאטש עפיס געהאט פון לאנגיעהריגע פראצע, און היינט? ווער און וואס בין איך, אלעס איז דורך דער מלחמה פערשוואונדען ווי אין חלום און אויסווישענדיג זיינע בענעצטע אויגען זענען מיר זיך פונאנדערגעגאנגען, פאר אויפרעגונג האב איך בעקומען לייב־שמערצען. האט ער מיר געזאגט, כ׳מוז געהן א היים.

זאל דאס זיין א מוסר השכל פאר היינטיגע גבירים בכלל און פאר חסידישע גבירים בפרט, נישט צוריק צו שטעהן אין א דבר צדקה אין דער צייט ווען מ׳קען געבען.

בא מצוה לידך אל תחמצנה.

ב. א. גליקסמאן.

א שאסיי־וועג קיין לאגעווניק.

(ב) דער לאדזער מאגיסטראט פיהרט אונטערהאנדלונגען מיט איינציגע איינהאבער פון געוויסע שטחים, וואס ליגען אויפ׳ן וועג פון לאגעווניק און לאדז. ווען די שטחים וועלען געקויפט ווערען האט דער מאגיסטראט בדעה אויסצובויען א שאסיי־וועג קיין לאגעווניק.

נאך די אונטערהאנדלונגען וועט דער מאגיסטראט ערקלערען א קאנקורס אויף אדורכצופיהרען די ארבייט פון בויען דעם וועג און אדורכצופיהרען א פארצעלאציע פון לאגעווניק.

קארעפעטיציע־קורסען אין די מיטעל=שולען.

(ב) לויט א פעראָרדנונג פון בילדונגס־מיניסטעריום, ווערען אין די מיטעל־שולען איינגעפיהרט קארעפעטיציע־קורסען פאר די וועניג־אוואנסירטע שילער. עס וועלען אויך איינגעפיהרט ווערען געמיינזאמע גרופעס צו מאכען די לעקציעס אין די נאכמיטאג־שעה׳ן.

בעריכטיגונג.

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאטיץ „רעהאביליטאציעס פון א באנקראטירטען״ אין פרייטאג־נומער „נ. פ.״ טיילט מען אונז מיט, אז ה׳ יוסף איזשביצקי האט נישט קיין עמאל־געשיר־געשעפט, נאר א געשעפט פון שטאל־ווארג און, אז ער האט באלד בעקומען א גלייט און איז נישט געזעסען אין טורמע.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל מאגען, דארם און לעבער=קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85
נעמט אן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג.

דער בעקאנטער רעכטס־קענער
י. אינפעלד
וואוינט איצט אויף פעטריקאווער 31.
שפרעכשטונדען טעגליך פון 5–8 אוו.
נעמט אויך אונטער דורכצופיהרען אין בוררים־געריכטען די שווערסטע סכסוכים געוויסענהאפט און לויט די פערפליכטענדע געזעצען.

מעכאן. שלאסעריי און שווייסעריי
J. REDER
ŁÓDŹ, Konstantynowska 11
(Róg Zachodniej)
כ׳נעהם אן אלערליי שלאסעריי־ארבייטען צו ביליגע פרייזען און פינקטליכע אויספיהרונג.
פריוואט־וואוינונג: גדאנסקא 20.

כעמיש־באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאז
פעטריקאווער 37, 2. שט., פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכען א. אז. וו.
אורין־אנאליז - 4 זל.

מוסאָליני איז צוקריגט מיט דער איטאַליענישער קעניגליכער פאַמיליע.

עס ווייזט זיך אַרויס, אַז מוסאָליני, דער איטאַליענישער דיקטאַטאָר לעבט נאָרנישט אַזוי גוט מיט דער איטאַליענישער קעניגליכער פאַמיליע, ווי דער עולם שטעלט זיך פאָר. פאַרקעהרט, צווישען איהם און אייניגע מיטגלידער פון דער קעניגליכער פאַמיליע קומט פאָר אַ פערבאָרגענער ביטערער קאַמף, וועגען וועלכען די וועלט ווייס גאַנץ ווייניג.

אַן׳אַלטער איירָאָפּעאישער קאָרעספּאָנדענט, אַ שרייבער פון אייניגע אינטערעסאַנטע ביכער, ווינסענט שיין, דעקט איצט אויף אינטערעסאַנטע איינצעלהייטען וועגען די אָנגעשטרענגטע בעציהונגען צווישען מוסאָליני און דער קעניגליכער פאַמיליע.

זיין אינטערעסאַנטען אַרטיקעל האָט דער שרייבער אָפּגעדרוקט אין פעברואַר נומער פון אַמעריקאַנער זשורנאַל „פלעין טאָק“.

די איטאַליענישע קעניגליכע פאַמיליע האָט ביז יענער צייט, ווען די פאַשיסטען האָבען פערכאַפּט די מאַכט, געשפּילט אין לאַנד אַ בעסערע ראָלע ווי אַנדערע קעניגען. זי האָט זיך געהאַלטען מעהר אָדער ווייניגער מיט ווירדע, איז געווען טריי דער קאָנסטיטוציע, און האָבען זיך אין דער אמת׳ן גאַנץ ווייניג געמישט אין פּאָליטיק.

אָבער אין יאָהר 1922, ווען די „שוואַרצע העמדלעך“ פון די פאַשיסטען אונטער דער פיהרערשאַפט פון זייער אָפּגאָט, מוסאָליני, האָבען געמאַרשירט אין רוים, האָט זיך דער קעניג איבערגעשראָקען, כאָטש ער איז דאַן געווען דער הויפּט־פיהרער פון דער אַרמעע און האָט געקענט אָנפיהרען אַ קאַמף געגען דער נייער שוואַרצער כוואַליע. דער קעניג האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען פאַר אַ פּיינלינג, און אַנשטאַט צו קעמפען געגען מוסאָליני׳ן, האָט ער איהם בעשטימט פאַר אַ פּרעמיער מיניסטער. אמת, מען האָט דעם קעניג געסטראַשעט מיט אַרונטערוועצען פון טהראָן, אָבער דער קעניג האָט דאַמאָלסט געהאַט אַ געטרייע אַרמעע און פלאָט, וועלכע איז נאָך איצט אויך נישט אינגאַנצען פאַשיסטיש געשטימט.

פאַר זיין פאַלשען שריט בעצאָהלט איצט דער איטאַליענישער קעניג גאַנץ טייער: ער האָט פערלוירען זיין גאַנץ זעלבסטשטענדיגקייט און זיין פריהערדיגען גוטען נאָמען ביים פאָלק. אין דער קעניגליכער פאַמיליע גופא איז מען געגען זיין אונטערגעבען זיך מוסאָליני׳ן. זיין מוטער, מאַרגאַריטאַ די סאַוואָיאַ, האָט ביטער געקעמפט געגען דעם, און אויך זיין פרוי העלענאַ, די באַלקאַנישע פּרינצעסין, וועלכע איז ערצויגען געוואָרען אין רוסלאַנד, האָט נישט איינגעשטימט צו דעם קעניג׳ס האַנדלונג. מוסאָליני האָט אָנגעהויבען צו פיהרען אַ קונצנע פּאָליטיק מיט דער קעניגליכער פאַמיליע: ער האָט דערנעהענט צו זיך דעם פּרינץ אַאָסטאַ מיט זיין פרוי, און האָט זיי געגעבען אָנצוהערעניש, אַז ער וואָלט וועלען זעהן דעם פּרינץ אויפ׳ן טהראָן, איבערהויפּט נאָך ווייל דער פּרינץ איז פּאָפּולער צוליב זיינע מלחמה־פערדינסטען אין דעם קאַמף פון איטאַליען געגען עסטרייך. דער געזעצליכער יורש מיט זיין מוטער און באָבען זענען, פערשטעהט זיך, פיינדליך געשטימט געגען מוסאָליני׳ן, אַזוי אַז אין דער קעניגליכער פאַמיליע זענען איצט פאַראַן צוויי פּאַרטייען: פאַר און געגען מוסאָליני. דער קעניג אַליין האַלט זיך פון דערווייטענס, און לויט די קלאַנגען, האָט ער זיך שוין עטליכע מאָל געוואָלט אינגאַנצען אָפּזאָגען פון טהראָן.

דער קרוין־פּרינץ, אַ שעהנער ענערגישער יונגערמאַן פון 26 יאָהר, איז אַ געפאָהר פאַר מוסאָליני׳ן. דער קרוין־פּרינץ איז אַזוי אָנגעשטויסען אויפ׳ן דיקטאַטאָר, אַז ער וויל נישט נעהמען קיין אָנטייל אין קיין שום פּאַראַד און צערעמאָניע, וואו מוסאָליני איז אָנוועזענד. דעם קעניג׳ס עלטסטע טאָכטער, די פּרינצעסין יאָלאַנדאַ, איז בעליידיגט געוואָרען פון מוסאָליני׳ן, וועלכער האָט זיך איין מאָל שלעכט אויסגעדריקט וועגען איהר אין זיינעם אַ בריף, וועלכען מען האָט שפּעטער פערעפענטליכט אין אויסלאַנד.

מוסאָליני האָט דאַן געמוזט אַרויסגעבען זיין פריינד ראָססי צוליב דער געזעלשאַפטליכער מיינונג. אָבער ראָססי האָט נישט געקענט שענקען מוסאָליני׳ן דעם פערראַט און ער האָט זיך אָפּגערעכענט מיט מוסאָליני׳ן, אָפּדרוקענדיג אין אויסלאַנד מוסאָליני׳ס סקאַנדאַליעזען בריף וועגען דער פּרינצעסין.

אַזוי האָט מוסאָליני געגען זיך ביטערע שונאים אין דער קעניגליכער פאַמיליע: די קעניגין, דער קרוין־פּרינץ, די פּרינצעסין מיט איהר מאַן און מסתמא אויך דעם קעניג גופא. מוסאָליני פיהלט עס און ער פּרובט צו פערשפּרייטען אין געהיים „שלעכטע“ קלאַנגען וועגען דער קעניגליכער פאַמיליע: אַז די קעניגין רעדט אָפּט רוסיש אַנשטאַט איטאַליעניש, אַז דער קעניג האַלט פיל געלד אין אויסלענדישע בענק, אַז ער בעשיצט די געגנער פון פאַשיזם א.אַ.וו. די קעניגליכע פאַמיליע לעבט אָפּגעזונדערט און איינפאַך, און די קינדער ווערען ערצויגען אויך אויף אַ מעהר נאַטירליכען און געזינטערען שטייגער, ווייט פון די צערעמאָניעס און פערהוילונגען פון דער רוימישער אַריסטאָקראַטיע. דאָס העלפט מוסאָליני׳ן אין זיין קאַמף געגען זיינע קעניגליכע געגנער. ער רופט אַרויס געגען זיי פיינדליכע שטימונגען אין אַ געוויסער טייל פון דער רוימישער העכערער געזעלשאַפט.

אָבער אין פאַל פון אַן אָפענעם קאַמף, אָדער אין פאַל פון דעם קעניג׳ס טויט אָדער ווען דער קעניג זאָל זיך אָפּזאָגען פון טהראָן, וועט מוסאָליני האָבען פאַר זיך אַ יונגען, ענערגישען געגנער, וועלכער איז פול מיט הויכע אַמביציעס און מיט קעניגליכער שטאָלץ: דאָס איז דער יונגער קרוין־פּרינץ, דער געזעצליכער יורש פון טהראָן.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן.

יורידישע אָפּטיילונג

פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.

[illegible]

גילטיג דעם 18־טען פעברואַר 1929

8821 מ. גראָסמאַן:

כל זמן דאָס לויפענדע דירה־געלד בעטרעפט נאָך נישט 75 פּראָצ. פון גרונד דירה־געלד, זענען די לאָקאַטאָרען מחויב נאָך צו צאָהלען העכסטענס 3 פּראָצ. אויפ׳ן חשבון פון די אויסגאַבען — נישט מעהר. אויב איהר האַלט, אַז דער הויזווירט האָט שוין איבערהויפּט נישט קיין שום אויסגאַבען, קאָנט איהר פערלאַנגען פון איהם, אַז ער זאָל אייך צושטעלען בענויע חשבונות פון די געמאַכטע אויסגאַבען.

8822 אַ. אַפּעל פון קאַמיענאַ גאַס:

8823 ג–ג.

8824 S. W. פון פעפער גאַס:

8825 י. קליינבוים פון זגערזשער 72:

8826 אַ גרופּע לאָקאַטאָרען פון נאָוואָמיעסקע:

8827 בן משה פון זגערזשער גאַס:

8328 לייב וואָידיסלאַווסקי:

8829 א. ל.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערשטענדיגען פּערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3 ביז 4 מיטבּרענגענדיג די צייטונג.

8830 וואָלף מאַשלאַנקע:

דער אורזשאַנד ראָזיעמטשי איז נישט געבונדען מיט דער אָפּיניע פון דער דעלעגירטער שאַצונגס־קאָמיסיע, ממילא אויב ער האָט פעסטגעשטעלט אַ העכערע סומע גרונד דירה־געלד, ווי די קאָמיסיע האָט אָנערקענט, קאָנט איהר בלויז צוליב דעם מאָטיוו אַליין אויף דער דעציזיע נאָך נישט דערלאַנגען קיין קאַסאַציע אָנקלאַגע, נאָר ווי געוועגליך אַפּעלירען אין קרייז־געריכט.

8831 אַ מאַנופאַקטור אָנגעשטעלטער:

לויט דער נייער איצט פערפליכטענדער פאַראָרדנונג וועגען אַרבייטס־אָבצאָכען ווערט אַ חוב פאַר אַרבייט בעפּאָרצוגט לגבי אַלע איבעריגע חובות.

8832 אַ לעזער פון דרעווניאָווסקע:

אין אַ ציווילען פּראָצעס קאָן קיין זוהן נישט עדות זאָגען געגען אַ פאָטער אַ קינד פון 9 יאָהר קאָן יאָ אויסגעהערט ווערען אַלס עדות אָבער נאָר אָהן אַ שבועה.

8833 טייטעלבוים:

איהר ווערט אַזאַ דאָקומענט נישט קאָנען צושטעלען.

איהר קאָנט אָבער בעטען דאָס געריכט, אַז דאָס געריכט גופא זאָל אַרויספאָדערען פון בעטרעפענדען אַמט דעם דאָזיגען דאָקומענט, וועלכער איז אייך נויטיג בכדי פעסטצושטעלען אייער אַליבי.

8834 אברהם גליקסמאַן:

דער אומשטאַנד, וואָס דער ציוויל־מאָהנער האָט זיך נישט געשטעלט צו דער געריכטס־פערהאַנדלונג איז געווענער ביי איהם צוצונעמען די רעכט אַרויסצוטרעטען אין שטראָף־געריכט מיט זיין פּרעטענציע אויף אַ שאָדען־ענטשעדיגונג.

ער פערלירט אָבער נישט זיין רעכט צו מאָהנען אַן׳ענטשפּרעכענדע פערגיטיגונג דורך אַ בעזונדערען פּראָצעס אין ציוויל־געריכט.

חתונה אויף פּראָבע.

אַ ליבע־געשיכטע וואָס ווערט קיינמאָל נישט אַלט.

ווען מען זאָל זאָגען אַ הייניטיג מיידעל, אַז נאָך מיט פינף הונדערט יאָהר צוריק זענען שוין געווען מיידלעך, וואָס האָבען איינגעוויליגט חתונה צו האָבען אויף פּראָבע, וואָלטען זיי אפשר נישט געגלויבט, וואָרים אַזעלכע הייראַטען זענען דאָך אַ שפּאָגעל נייע מאָדע. אָבער עס איז פאָרט אמת, די היסטאָריע נאַרט נישט אָפּ און זי דערצעהלט פון אַזאַ הייראַט, וואָס איז אייגענטליך גאָר קיין הייראַט נישט.

איז דער איינפיהר, צי די מאָדע הייגט אויך נישט אַזוי פּאָפּולער, ווייל וואָסער מיידעל וועט עס משוגע ווערען און געהן לעבען אויף פּראָבע? און וואָסער משוגענער בחור וועט עס דערגעהן אַ מאַלק צו קענען בעשטימען ווען די פּראָבע זאָל זיך ענדיגען? עס קען דאָך טרעפען, אַז מען זאָל אָפּלעבען אַזוי־אַ אויף פּראָבע אַ שאָק מיט יאָהרען זיך אַרומזעהן, אַז מען מעג שוין שטעלען אַ חופּה און פּונקט אויף מאָרגען נאָך דער חופּה זאָל דאָס ווייבעל אַרויסקומען מיט איהר מענה־לשון און איהם געבען אַ פינסטערען סוף דערפאַר, וואָס ער האָט זי אָפּגעמוטשעט אַזוי פיל יאָהר.

אפילו מיט׳ן ערשטען פּאָרל, וואָס האָט נאָך אינ׳ם דרייצעהנטען יאָהרהונדערט חתונה געהאַט אויף פּראָבע, איז פּאָרגעקומען עפּעס אַזאַ מין איבעראַשונג: ווען דאָס פּאָר־פאָלק האָט זיך שוין איינפערשטאַנען, אַז מען דאַרף פּראַווען אַ חתונה ווי ביי לייטען, האָט מען זיך דערוואוסט, אַז די כלה איז גאָרנישט קיין אָרימע יתומה, ווי מען האָט געמיינט, נאָר איז גאָר אַ פּרינצעסין!

אָט הערט וואָס די געשיכטע האָט צו דערצעהלען וועגען אָט דער ערשטער פּראָבע־חתונה:

געווען איז עס, ווי שוין געזאָגט, אינ׳ם דרייצעהנטען יאָהרהונדערט. אין פראַנקרייך האָט דעמאָלט געלעבט און שטענדיג מלחמה געהאַלטען אַ געוויסער גראַף גרעין דע בוקאַר און אַ זוהנדעל האָט ער געהאַט מיט׳ן נאָמען אקאַשין. אָט דער אקאַשין איז געווען אַ גאַנץ וואוילער בחור׳ל, געהאָלפען דעם טאַטען אויסליידיגען די קאַסע פון די אַנדערע גראַפען, פערכאַפּען זייערע ווייבער און מען האָט נביאות געזאָגט, אַז דאָס וואַקסט אַ צאַצקע אַ בחור, אַ קעמפער, אַ ברען איינס אין דער וועלט.

דער קאַפּיטאַן, וואָס האָט געדינט ביים אַלטען גראַף אין דער אַרמעע, האָט פון ערגיץ אַ שלאַכטפעלד געבראַכט צו פיהרען אַ בלאָנדינקע, איהר נאָמען איז אויך געווען עפּעס אַ חידוש; זי האָט געהייסען ניקאָלעטע. האָט דער יונגער גראַף דערזעהן ניקאָלעט׳ן און איז געוואָרען אַ פערכאַפּטער: ליבע פון דער ערשטער מינוט! ער האָט נישט געקענט שלאָפען, ווי ס׳בעדאַרף צו זיין, האָט נישט געקענט פיהרען קיין מלחמות און האָט פערנאַכלעסיגט דעם פאָטער׳ס קריג. אַ מערכה דער אַלטער גראַף האָט באַלד דערזעהן וואָס עס טוט זיך דאָ, און איז גלייך אַוועק צום קאַפּיטאַן.

— וואָס אין דאָס פאַר אַ בלאָנדינקע ביי דיר? — האָט דער גראַף געפרעגט מיט אַ כּעס.

— עס איז — מאַכט ער — נאָבעלער גראַף, אַ געפאַנגען מיידעל און איהר נאָמען איז ניקאָלעטע. איך האָב זי אַדאָפּטירט פאַר מיין טאָכטער.

איז דער אַלטער גראַף נאָך מעהר אין כּעס געוואָרען און אַ מאָך געטון: „איהר זוואַניע זאָל זיך דאָ מעהר נישט געפינען! פערפיהר זי ערגיץ וואו דער שוואַרצער פעפער וואַקסט. אָבער דאָ זאָל זיך איהר פוס און איהר געדעכעניש נישט געפינען! געהערט?!“

אודאי האָט ער געהערט. און טאַקע אויף מאָרגען גאַנץ פריה איז שוין ניקאָלעטע נישט געווען. דער קאַפּיטאַן האָט געוואוסט, אַז מען טאָר דעם אַלטען גראַף נישט רעדען אַקעגען און זיין וואָרט דאַרף ווי אַ הייליגער געזעץ אויסגעפאָלגט ווערען מאָמענטאַל.

ווען דער יונגער גראַף איז מאָרגען צוגעריטען מיט׳ן פערדעל צום קאַפּיטאַן און דערזעהן, אַז זיין בלאָנדינקע איז נישטאָ, האָט ער געמאַכט אַ געוואַלד, געקלאַפּט טרעוואָגע און עס האָט זיך געטון חושך. האָט מען איהם, פערשטעהט זיך, געמוזט אויסזאָגען דעם סוד, אַז זיין אייגענער טאַטע האָט געהייסען פערשיקען דאָס מיידעל פון דעם געגענד.

דער בחור איז צוריקגעפלויגען אַהיים, אַריין צום טאַטען און געפאָדערט פון איהם, אַז ער זאָל דעם קאַפּיטאַן הייסען צוריקברענגען דאָס מיידעל. אָבער דער אַלטער גראַף האָט איהם אויפגעקלערט פריהער מיט גוטען און דערנאָך מיט בייזען, אַז ער קען איהם נישט דערלויבען נאָכצולויפען בלאָנדע געפאַנגענע מיידלעך, און בעסער זאָל ער זיך נישט נאַריש מאַכען און ווידער אין זין האָבען די מלחמה.

דאָ איז דער זוהן געפאַלען אויף אַזאַ המצאה: „ווייסטו וואָס, טאַטע, — האָט ער געזאָגט — אָט לאָמיר מאַכען אַזאַ וואָרט: אויב איך געה אין מלחמה אַריין און געווין די מלחמה, גיסטו מיר ניקאָלעטע׳ן; אויב נישט שלאָג איך זי מיר אַרויס פון קאָפּ!“

— גוט! אָפּגעמאַכט!

וואָס טויג מעשיות, דער יונגער פערליבטער גראַף איז אַוועק אין דער מלחמה און האָט זי געוואונען. אַזוינס איז נאָך דעמאָלט נישט געהערט געוואָרען: ווער האָט עס דען דעמאָלט געוואונען אַ קריג? מען האָט געהאַלטען אין איין פיהרען מלחמה: אַ יאָהר, צעהן יאָהר, פופציג יאָהר, הונדערט יאָהר. דער טאַטע איז געשטאָרבען. האָט דער זוהן גענומען די ביקס, דער זוהן איז געשטאָרבען. האָט דאָס אייניקעל געפיהרט דעם קריג. און דאָ קומט גאָר אַזאַ שנעק און נעהמט איין דעם שונא איינגאַנצען, ברענגט צו פיהרען דעם פּרינץ בוני אַ געפאַנגענעם. דער אַלטער גראַף האָט זיך דערשראָקען פאַר׳ן זוהנ׳ס גבורה, און זיך געטראַכט, אַז אַזאַ זוהנדעל איז בעסער, ווען מען האַלט איהם אונטערן שלאָס, און טאַקע נאָך יענעם אַוועקגעגאַנגען איז שוין דער זיגרייכער יונגער גראַף געלעגען פערשלאָסען ערגיץ אין אַ געפענגניש און אַ ראָטע סאָלדאַטען איז אַוועקגעשטעלט געוואָרען צו היטען איהם.

דער זוהן איז געלעגען פערשפּאַרט און האָט באַין אופן נישט געקענט פערשטעהן פאַרוואָס זיין טאַטע האָט אַזוי געמיין געהאַנדעלט מיט איהם: נישט נאָר האָט ער נישט געהאַלטען קיין וואָרט און איהם אָפּגעגעבען זיין ניקאָלעטע׳ן, צוליב וועלכער ער האָט אַרויסגעוויזען אַזוי פיל בריה׳שאַפט און אַזאַ גבורה, נאָר ער האָט איהם נאָך אַריינגעזעצט אין „חד גדיא“! און ער האָט אַרויסגעזאָגט זעהר אַ מיאוס וואָרט קעגען טאַטען.

שטעלט זיך אָבער אַרויס, אַז נישט ווייט פון דעם געפענגניש איז אויך געווען פערשפּאַרט די בלאָנדע ניקאָלעטע. מען האָט זי געהאַלטען ערגיץ אויף אַ גאָרען און אַן׳אַלטע פרוי האָט איהר געהיט די טריט. איהר איז שוין נמאס געוואָרען צו וואַרטען ביז איהר העלד וועט איינגעהמען די וועלט און זי בעפרייען און זי האָט בעשלאָסען אַליין אַרויסצוגנב׳ענען זיך פון איהר געפאַנגענשאַפט. געטראַכט און געטון! אין איין אָוועגד האָט זי זיך אַרויסגענאַרט פון דער אַלטער פרוי און אַרויסגעשפּרונגען דורך אַ פענסטער. עס איז באַלד געוואָרען אַ ליאַרם און דאָ האָט זיך דער יונגער גראַף דערוואוסט, אַז זיין ניקאָלעטע איז אַנטלאָפען פון געפענגניש. האָט ער נישט געמאַכט קיין לאַנגע שהיות און איז אויך אַנטלאָפען. און שטעלט אייך פאָר דאָס גליק פון דעם פערליבטען פּאָרעל, ווען זיי האָבען זיך ביידע געטראָפען אין דעם דערביי־אַיגען וועלדעל. עס איז ממש אַקוראַט ווי מען וואָלט עס בעלייענט אין ראָמאַן: די געליבטע פּאָר איז זיך געפאַלען אויפ׳ן האַלז, ביטער געוויינט און דערנאָך האָבען זיי אַ שבועה געטון, אַז מעהר זאָלען זיי זיך נישט לאָזען נעהמען אין קיין געפענגניש און טאַקע דאָ־אַ האָבען זיי אָפּגעמאַכט, אַז ביז־וואָס־ווען, זאָלען זיי דערווייל חתונה האָבען אויף פּראָבע.

אין דעם דאָזיגען פינסטערען און געפעהרליכען וואַלד האָט דאָס פּאָרעל אָפּגעלעבט אַ שטיק צייט און דערנאָך האָט דער אַלטער גראַף זיך פּלוצים דערוואוסט, אַז ניקאָלעטע איז אַ פּרינצעסין, איהר טאַטע איז אַ מעכטיגער הערשער פון אַ רייכער מדינה, האָט ער אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל, אַז מען זאָל צוגראָבען די ערד, אויסהאַקען אַלע וועלדער און געפינען זיין זוהן און די בלאָנדע ניקאָלעטע. און — מען האָט זיי געפונען! דעמאָלט האָט דער אַלטער גראַף זיך דערוואוסט פון זיין זוהנ׳ס חתונה אויף פּראָבע. האָט ער איהם אַוועקגערופען אויף אַ זייט און דערצעהלט אַז מען מוז באַלד שטעלען חופּה, ווי גאָט האָט געבאָטען, מחמת ניקאָלעטע איז נישט אַבי ווער — איהר טאַטע איז רייך, איז אַ מעכטיגער הערשער און אַז מען וועט האָבען געשטעלט אַ חופּה, וועט ער ווערען דער געזעצליכער איידים און יורש פון דעם הערשער.

אָט דאָס איז די מעשה פונ׳ם ערשטען פּאָרעל, וואָס האָט געלעבט מיט חתונה־פּראָבע.

ל.—ין.

ליטעראַרישע גנבים און שווינדלער.

וועגען אַ ליטעראַרישען סאָרט גנבות און שווינדלען האָט אָנגעשריבען אַ טשיקאַווען אַרטיקעל לואיס שעתּין.

ער ברענגט צעהנדליגער פאַקטען פון ליטעראַרישע גנבות און שווינדלערייען, וועלכע זענען בעגאַנגען געוואָרען נאָך אין די אַמאָליגע צייטען און וועלכע ווערען אויך איצטער בעגאַנגען.

ער דערצעהלט וועגען דער געשיכטע מיט דזשאָזעף סמיטה, דער גרינדער פון דער מאָרמאָנישער רעליגיעזער סעקטע, וועלכער האָט מיט אַ הונדערט יאָהר צוריק אַרויסגערופען אַ טומעל איבער אַמעריקע מיט זיין בעריהמט־געוואָרענעם בוך וועגען זיין נייער רעליגיע. דער בוך זיינער איז איינער פון די גרעסטע שווינדלען, וואָס איז ווען עס איז בעגאַנגען געוואָרען אין ליטעראַטור. אַליין איז ער געווען אַן אומויסגעבילדעטער יונג, וועלכער האָט קוים געקענט לייענען און שרייבען; איינינע פערזיכערען אַפילו, אַז ער האָט גאָרנישט געקענט לייענען און שרייבען. פונדעסטוועגען איז איהם געלונגען צו שאַפען אַ נייע רעליגיעזע סעקטע מיט טויזענדער הייסע אָנהענגער. מילא, אַ וועלכע זאַכען טרעפען אַמאָל; אָבער אַז אַזאַ חברה׳מאַן זאָל קענען אָנשרייבען אַ בוך, און נאָך אַן׳ערפאָלגרייכען רעליגיעזען בוך, איז פשוט אומפערשטענדליך. דער בוך איז געווען אַרומגערינגעלט מיט אַ געהיימנים. דער גרינדער פון דער נייער סעקטע האָט פון אַ מלאך געקראָגען אָנאָנזאָג, אַז אין אַ געוויסען פּלאַץ, טיף אין דער ערד, ליגען בעגראָבען גאָלדענע לוחות, אין וועלכע ס׳איז אויסגעקריצט דער אַמעריקאַנער „סאָפּלעמענט“ (צוגאָב) צו דעם נייעם טעסטאַמענט. ער האָט כלומרשט אויסגעגראָבען די לוחות און צוזאַמען מיט זיי אַ פּאָר צויבערליכע ברילען, מיט וועלכע ער האָט געקענט לייענען דעם אויפשריפט אויף די לוחות. ער האָט דערנאָך איבערגעזעצט אין ענגליש די הייליגע שריפטען, און אַזוי האָט ער געשאַפען זיין נייע „ביבעל“. ער האָט דיקטירט זיין ווערק צו פערשידענע פערזאָנען, אָנהויבענדיג פון זיין װאַיינענער פרוי, ביז דעם שמיד און דעם לעהרער פון זיין שטעטעל.

זיין בוך איז געוואָרען אַ מין „תורת־משה“ פאַר זיינע נאָכפאָלגער; דאָס, וואָס דער גרינדער פון דער סעקטע איז אומגעקומען צוזאַמען מיט זיין ברודער פון די הענט פון דעם צעווילדעטען המון, האָט נאָך הייליגער געמאַכט זיין נאָמען ביי זיינע חסידים; ער איז געוואָרען אַ מאַרטירער, וועלכער איז געפאַלען אַ קרבן פאַר זיין נייער רעליגיע פון „מאָרמאָניזם“. אגב איינער פון די הויפּט פונקטען פון דער מאָרמאָנישער רעליגיעזער סעקטע, וואָס האָט פיליכט אַם שטאַרקסטען צוגעצויגען דעם עולם צו דער נייער לערע, איז געווען די פולשטענדיגע פרייהייט צו הייראַטען מיט אַזוי פיל ווייבער וויפיל דאָס האַרץ גלוסט. די מאָרמאָנען האָבען טאַקע געהאַט פיל ווייבער, און זייער פיהרער האָט אויך געהאַט דאָס זעלבע.

אַלזאָ, זיין בוך איז אַ מוסטער פון ליטעראַרישען שווינדעל.

דער שרייבער ברענגט ביישפּילען פון ליטעראַרישע גנבות, וועלכע זענען בעגאַנגען געוואָרען אין די גאָר אַלטע צייטען. ער ווייזט צו די אַלטע גריכישע פילאָזאָפען און געלעהרטע, און ער פערזיכערט, אַז זיי האָבען גע׳גנב׳עט ביי די פריהערדיגע דענקער און שרייבער. פון די אַמאָליגע העברעאישע און גריכישע שריפטען געהט ער איבער צו די שפּעטערדיגע רעליגיעזע ווערק, וועלכע זענען געשאַפען געוואָרען אין פערשידענע צייטען. אויך אין זיי איז שפּעטער ענטדעקט געוואָרען אַ היבש ביסעל גנבה און שווינדעל. פיל בעריהמט געוואָרענע בריף פון פּאַפּסטען, וועלכע מען האָט געהאַלטען פאַר אָריגינעלע און וויכטיגע שאַפונגען פון דער אָדער יענער היסטאָרישער פּערזאָן, האָבען זיך שפּעטער אַרויסגעוויזען אַלס נאָכגעמאַכטע בריף, אַלס איינפאַכער שווינדעל. צום ביישפּיל, די בעוואוסטע זאַמלונגען פון „בריף פון פאַלאַריס“, וועלכע מע האָט אין פערלויף פון הונדערטער יאָהרען געהאַלטען אַלס אַלטע ווערק פון פאַר פינף הונדערט יאָהר איידער קריסטוס איז נאָך געבוירען, בריף, וועלכע האָבען געגעבען אַ מערקווירדיגע בעשרייבונג פון דעם אַמאָליגען לעבען, האָבען זיך שפּעטער אַרויסגעוויזען אַלס נעפעלשטע שריפטען פון אַן׳אומבעקאַנטען שווינדלער. און די וועלט האָט זיך מיט זיי לאַנג אַרומגעטראָגען ווי מיט אַ זעלטענעם אוצר פון דער ווייטער פערגאַנגענהייט.

געווען פיל פאַלען, ווען מען האָט געפעלשט אַלטע שריפטען, געשריבען אויף פּאַרמעט, נאָכמאַכענדיג די האַנדשריפט, די אונטערשריפטען, די שטעמפּלען און אַנדערע צייכענס פון די אַלטע צייטען. פעלשונגען זענען פאָרגעקומען אין היסטאָרישע דאָקומענטען, אין שריפטען פון וויכטיגע פערזענליכקייטען, אין פּאָעטישע ווערק און אין אַלערליי ליטעראַרישע שאַפונגען. איינינע פעלשונגען זענען אַזוי קונציג געמאַכט געוואָרען, אַז דער פעלשער אַליין האָט אויך געמוזט האָבען טאַלאַנט אויב נישט צום שרייבען אָריגינעלע ווערק, איז יעדענפאַלס צו נאָכמאַכען אַ צווייטען.

וועגען די נעפעלשטע ווערק פון שעקספּיר׳ן האָט מען שוין פיל געשריבען: עס האָבען זיך געפונען אַ סך בעלנים נאָכצומאַכען דעם ערפאָלגרייכען ענגלישען דראַמאַטורג און אַרויסצולאָזען דראַמען אונטער שעקספּיר׳ס נאָמען. איינער אַזאַ דראַמע, געשריבען כלומרשט פון שעקספּיר׳ן, מיט׳ן נאָמען „פאָרטיגערן“, האָט געהאַט אַ גרויסע ערפאָלג, און אַנדערע דענקען, אַז זי איז נישט ערגער פון איינינע שעקספּיר׳ס איינענע דראַמען. דער פעלשער, אַ נייצעהן יאָהריגער בחור׳ל מיט׳ן נאָמען וויליאַם אייערלענד, האָט אַרויסגעוויזען טאַלאַנט, אָבער דער טראַגישער טעות וואָס ער איז בעגאַנגען, איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס ער האָט געוואָלט זיך פּוצען אין פרעמדע פעדערן. דער סוף זיינער איז דעריבער געווען זעהר אַ טרויעריגער: פאַר זיינע אַלע נעפעלשטע ווערק האָט ער בעקומען איינגאַנצען וואָסערע 90 ענגלישע פונט און אַ רואינירטע קאַריערע אַלס שרייבער. נאָך דעם ווי זיין שווינדעל איז אויפגעדעקט געוואָרען, איז שוין פאַר איהם מעהר נישט געווען קיין פּלאַץ אין דער ליטעראַרישער וועלט.

איינינע שווינדלער האָבען זיך פערנומען מיט דעם, וואָס זיי האָבען געפּרובט דורך פעלשונגען מאַכען אַ בלבול אויף אַנדערע שרייבער, וועלכע האָבען כלומרשט גע׳גנב׳עט זייערע אָריגינעלע ווערק פון אימיצען אַנדערש. אַזוי, צום ביישפּיל, האָט וויליאַם לאודער נעקליבען פיר יאָהר נאָכאַנאַנד מאַטעריאַל צו בעווייזען, אַז דאָס בעריהמטע ווערק „דער פערלאָרענער גן־עדן“ פון מילטאָן׳ען, איז גע־ווען גע׳גנב׳עט. גענוג האָט ער דאָס צוליב זיין טיפען האַס צו דעם בעריהמטען ענגלישען שרייבער. דער סוף איז געווען, אַז מען האָט דעם בלבול אויפגעדעקט און דער בלבול־מאַכער האָט געמוזט עפענטליך זיך מודה זיין אין זיינע פעלשונגען; ער האָט געמוזט פערלאָזען זיין שטאָט און האָט פערענדיגט זיין לעבען ערגעץ נע־ווגר, אַרומגערינגעלט מיט טיפער פעראַכטונג.

איינער פון די סענסאַציאָנעלסטע ליטעראַרישע שווינדלען פון לעצטען יאָהר הונדערט איז געווען דער שווינדעל מיט די בריף פון די בעריהמטע ענגלישע דיכטער בייראָן און שעללי, וועלכע זענען כלומרשט פערבליבען נאָך זייער טויט און פערעפענטליכט געוואָרען פון זייערע יורשים. די בריף זענען פערקויפט געוואָרען פאַר אַ היבשע סומע געלד, און ערשט שפּעטער האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס איז אַ געמיינער שווינדעל און די בריף זענען געפעלשטע.

דער פאַקיר און דער זשורנאַליסט

(ענדע פון 3־טען זייט)

געמאַכט די אַלע קונצשטיק, וואָס טאַרא ביי פלעגט שטענדיג מאַכען, און נאָך אַנדערע, און ער האָט זיך דערנאָך געווענדעט מיט אַ רעדע צום פּובליקום, אַז זיי זאָלען נישט גלויבען אין דער איבערנאַטירליכקייט פון טאַרא ביי, וואָרים ער איז נאָר אַ מענש ווי אַלע מענשען.

דער אָזענד האָט זיך געענדיגט מיט אַ גרויסען סקאַנדאַל. עס איז געקומען צו אַ געשלעג צווישען די אָנהענגער פון טאַרא ביי און זיינע געגנער, און די פּאָליציי האָט זיך געמוזט אַריינמישען.

אָבער טאַרא ביי האָט געמוזט בעשטימען אַן׳אַנדער טאָג פאַר׳ן קאַמף. און אַזוי האָט ער געטון.

די טעג איז שוין אויף אַן׳אמת פאָרגעקומען דער „מעטש“ צווישען דעם פאַקיר מיט׳ן זשורנאַליסט. וואָס אין זאַל האָט זיך אָפּגעטון, איז נישט מעגליך איבערצוגעבען. העזוי מיט׳ן פאַקיר זענען ביידע געשטאַנען אויף דער טריבונע. און פונקט ווי אין דער יודישער לעגענדע, האָט משה געוויזען זיינע וואונדער פאַר פּרעה׳ן, און די עגיפּטישע כשוף־מאַכערס האָבען עס נאָכגעמאַכט, אַזוי האָט העזוי נאָכגעמאַכט אַלע קונצען פון דעם פאַקיר; ביז עס איז געקומען צום לעצטען גרויסען קונץ. דער פאַקיר האָט זיך געראַרפט לאָזען בעגראָבען אין אַ קאַסטען, אין וועלכען עס איז דאָ פּלאַץ נאָר פאַר זיין קערפּער. העזוי און די ריכטער, וועלכע מען האָט אויסגעקליבען, האָבען אונטערזוכט דעם קאַסטען, און זיי האָבען אויסגעפונען, אַז דאָרט איז פאַראַן פּלאַץ נישט בלויז פאַר׳ן קערפּער פון פאַקיר, נאָר אויך פאַר לופט, וואָס מען האָט אַהין אַריינגעפּאָמפּעט. העזוי האָט געזאָגט, אַז אין דעם קאַסטען וועט ער זיך באַלד אַליין אַריינלעגען און לאָזען זיך בעגראָבען אויף אַ גאַנצע שטונדע.

קורץ, דאָס געריכט האָט אַרויסגעטראָגען דעם פאָלגענדען אורטייל:

דער פאַקיר טאַרא ביי איז אַ זעהר געשיקטער און פעהיגער מענש, אָבער קיין איבערנאַטירליכער מענש איז ער נישט.

טאַרא ביי איז געבליבען אומצופרידען מיט דעם אורטייל, און ער האָט געזאָגט, אַז דאָס איז אַזראַי דערפאַר, וואָס ער איז אַן׳אויסלענדער, דעריבער וויל מען נישט אָנערקענען זיין גרויסקייט. ער וועט נאָך אָבער ווייזען, וואָס ער קען. מען וועט מוזען איינזעהן, אַז ער איז טאַקע יאָ גרויס און איבערנאַטירליך. העזוי האָט אָבער פון דער וועלבער טריבונע געזאָגט, אַז וואָס פאַר אַ קונצען טאַרא ביי זאָל נישט ווייזען, וועט ער, העזוי, זיי נאָכמאַכען.

וואַרט טאַקע דער עולם אויף נאָך אַ „מעטש“ צווישען העזוי און טאַרא ביי. אָבער דערווייל איז אַ צווייטער זשורנאַליסט אַרויסגעקומען מיט נאָך אַ גרעסערער סענסאַציע: ער זאָגט, אַז דער זשורנאַליסט העזוי און טאַרא ביי זענען אייגענטליך שותּפים, און די גאַנצע געשיכטע איז נישט מעהר ווי אַ רעקלאַמע פאַר דער אונטערנעהמונג, עס זאָל ציהען אַן׳עולם.

העזוי האָט זיך געפונען שרעקליך בעליידיגט פון אַט דער בעשולדיגונג. און ער האָט דעם זשורנאַליסט פערקלאָגט פאַר רכילות. אָבער, ווי עס זאָל נישט זיין, דער פאַקיר טאַרא ביי מאַכט דערווייל גאַנץ גוטע געשעפטען.

י. פ—ן.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און ל נגען־קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 81־27.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אָן
אין לעמאַנזשע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

יודישער קאַמער־טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.
„אַרארט“
זאַכאָדניאַ 43
היינט — 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונט
דער פראַכטפולער 5. קאַרנאַוואַל־פּראָגראַם
„מאַסקאַראַד“ א. נ.
1) אובערטור. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער וואַלד־גולן. 6) אַ מויד אַ צימעס. 7) אַ קרבן פון קאַרנאַוואַל. 9) דער ווייטער מאַסקאַראַד.
טעקסטען פון שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן און י. אָבערזשאַנעק. :—: מוזיק־קאָמפּ.: דוד בייגעלמאַן. קאָנפ.: י. ריינגלאַס. קאָסט.דעקאָר.: ד. מאַטוס און ש. בלום. ליכט־עפעקטען: י. יעראָזאָלימסקי.
די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונט.

דער שוואַרצער וואָלף

(63 (ראָמאַן).

— וואָס... וואָס רעדסטו? — האָט זיך וואָלדעק אַ כאַפּ געטון.

דער שאָפער האָט פער׳דאגה׳ט אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ.

דער, וואָס לעבט נישט בשלום מיט פּאָפּינאָ׳ן טאָר נישט דרעמלען און חלום׳ען. דו האָסט נישט געזעהן די צוויי לאָבוזעס, וואָס האָבען זיך אַוועקגעשטעלט לעבן דיר, און פערשריבען דעם נומער פון דיין אויטאָ? איך קאָן זיי גראָד, די וואָוילע יונגען. דו האָסט זיך דאָ פערגאַפיעט, ברודערקע, און ווען עס וואָלטען זיך דאָ אין דער נאָהענט נישט אַרומגעדרעהט עטליכע שפּיצלעס, וואָלטען זיי זיך שוין מיט דיר געהאַט אָפּגערעכענט. ווען איך בין אויף דיין אָרט, וואָלט איך שוין געווען ווייט פון דאַנען. מיט פּאָפּינאָ׳ן קאָן מען נישט מאַכען קיין חוזק...

אַ קאַלטער ציטער איז אַדורך וואָלדעקס לייב.

— דו האָסט נישט אַמאָל קיין טעות?

— איך, אַ טעות?! איי, ברודערקע, קאָן איך חברה!

— דאַנק איך דיר.

וואָלדעק איז אַראָפּגעשפּרונגען פון זיין אויטאָ, אָנגעדרייט דעם מאָטאָר, און אין אַ מינוט שפּעטער האָט ער זיך שוין געיאָגט איבער די נאַכטיגע גאַסען צום עק שטאָט.

אַרומיאָגענדיג זיך אַזוי קרוב אַ האַלבע שעה איבער וואַרשאַ, און פערפאָלגענדיג, אויף וויפיל ער האָט געקאָנט זיינע שפּורען, האָט ער זיך אָפּגעשטעלט אין אַ שטיל, ליידיג געסעל, און אויפמערקזאַם אַרומקוקענדיג זיך אין אַלע זייטען, האָט ער איבערגעביטען דעם נומער אויף זיין אויטאָ.

דערנאָך איז ער גלייכער שוין אַוועקגעפאָהרען צו דעם הויז פון דער פרוי אַמבער.

אינ׳ם הויז איז געווען פינסטער.

עס איז נישט געווען קיין סיבה צו טראַכטען, אַז די פרוי אַמבער איז צוריקגעקומען קיין וואַרשע.

צייט האָט ער געהאַט איבערגענוג.

איידער דער ווידער־אויפגעוואַכטער „שוואַרצער וואָלף“ האָט געוואָלט מאַכען זיינע ערשטע שריט, איז פאַר איהם נויטיג געווען צו בעהאַלטען אין ערגיץ אַ זיכערען אָרט זיין אויטאָ, און מאַכען געוויסע הכנות.

מיט דעם קורצסטען וועג איז ער אַוועקגעפאָהרען צו דער טעלעגראַף־סטאַציע און אַוועקגעשיקט אַ דעפּעשע צום פּראָווינציאַלישען קאָנסול.

מיט גרויס פּאָרזיכטיגקייט האָט ער זיך דערנאָך געוואָלט צוריקקעהרען צו דער פרוי אַמבערס הויז...

דאָס איז אָבער איצט געווען גאָר נישט פון די לייכטע זאַכען: אומעטום זענען געשטאַנען וואַכען פון פּאָפּינאָ׳ס חדר.

משמעות, ער איז בעגאַנגען עפּיס אַן׳אומפּאָרזיכטיגקייט.

אויף אַ שטיל געסעל האָט איהם אָנגעיאָגט אַ גרויסער שווערער אויטאָמאָביל.

וואָלדעק האָט זיך שנעל אומגעקוקט און דערזעהן פאַר זיך קאַטשאַלקאָווסקי׳ס חוצפּה׳דיג צושמייכעלטען פּנים.

אינעווייניג אין דעם קרעפטיגען אויטאָ זענען געזעסען נאָך פיער מאַן — געדונגענע מערדער פון פּאָפּינאָ׳ס חבריא, וועלכע האָבען בעקומען אַ בעפעהל צו ברענגען וואָלדעק׳ן אַ לעבעדיגען צי אַ טויטען אין דעם הויפּטשטאָב פון דער „הינטישער חברה“.

עס זענען, אַלזאָ, מקוים געוואָרען זיינע ערגסטע חשדים.

קאַטשאַלקאָווסקי האָט פּלוצים אָנגעהויבען שטאַרק צו רודערען מיט׳ן מאָטאָר פון זיין אויטאָ, און אַזוי שטאַרק צו טרומייטערען, אַז ווען אַ גאַנצע ראָטע זעלנער וואָלט אָנגעהויבען צו שיסען אויף דער שטילער גאַס, וואָלט מען דאָס שיסען נישט אַרויסגעהערט.

וואָלדעק׳ן וואָלט אָבער בשום אופן נישט איינגעפאַלען צו טראַכטען וועגען קאַטשאַלקאָווסקי׳ס אייגענטליכער כונה, ווען אין דעם זעלבען מאָמענט וואָלט זיך נישט דערהערט אַ שאָס און פון דער קויל וואָלט זיך נישט צושמעטערט אויף פיל פּיצלעך דאָס שייבעל הינטער איהם.

אַן׳אונטערבעוואוסטזיניגע בעוועגונג, האָט געראַטעוועט וואָלדעק׳ן פון זיכערען טויט.

איידער עס האָט אָפּגעהילכט דער צווייטער שאָס, האָט ער געלאָזט דעם מאָטאָר אויף דער פולער קראַפט, און זיך יאָג געטון איבער דער גאַס, ווי אַ הונד, וואָס ווערט פערפאָלגט דורך היגט.

די פּלוצים׳דיגקייט פון וואָלדעק׳ס מאַנעוור האָט געטראָפען קאַטשאַלקאָווסקי׳ן אומגעריכט.

אין אַ קורצער ווייל[ע] האָט וואָלדעק מקדים געווען דעם גרויסען אויטאָמאָביל, און געוואונען אַ שטח פון נאָך פינף מעטער.

ער האָט אָבער נישט געקאָנט האָפען אויף צו ענטלויפען פון זיינע פערפאָלגער.

זייער מאָטאָר איז געווען אַ סך קרעפטיגער און ביי איהר רודער איז געזעסען איינער פון די בעסטע שאָפערען פון לאַנד.

די איינציגע רעטונג פון וואָלדעק׳ן — צו דער הילף פון פּאָליציי האָט ער זיך, פערשטעהט זיך, נישט געקאָנט ווענדען. — איז געווען, וואָס שנעלער צו דערגרייכען די בעלעבטע, בעלויכטענע גאַסען און האַלטען זיך ביי די טראָטואַרען, אויף וועלכע עס זענען נאָך אַרומגעגאַנגען פערשפּעטיגטע שפּאַציר־געהער.

ראַטעווען איהם האָט אויך געקאָנט אַ קאַטאַסטראָפע פון קאַטשאַלקאָווסקי׳ס אויטאָ, אָבער די האָפענונג דערויף איז געווען אַ קנאָפּע, אַ נאַרישע...

חוץ מזה האָט דאָך אַזאַ אויטאָמאָביל־קאַטאַסטראָפע געקאָנט פּאַסירען מיט איהם גופא, און דאַן וואָלט ער דאָך געהאַט אַ גאָר מיאוס׳ען סוף...

(פאָרטזעצונג קומט)

דער צארן פון ליטע צוליב'ן שלום־פראטאקאל

וו י ל נ ע, 17 (ספ. טעל.) פון קאוונע מעלדעט מען: די קאוונער „יודישע שטימע" שרייבט, אז פוילען האט דורכ'ן חתמ'ענען ליטווינאוו'ס פראטאקאל אפגעהאלטען א גרויסען נצחון. די ליטווישע דיפלאמאטיע האט בלי ספק דעם גאנצען ענין פערשפילט. דער ערפאלג פון פוילען האט ארויסגערופען גרויס אומצופרידענהייט אין די ליטווישע דיפלאמאטישע קרייזען.

די רעגירונגס־צייטונג האט שוין אפגעדרוקט צוויי ארטיקלען, געווידמעט דער דאזיגער פראגע, און מאכט אויפגערעגט פארווארפען לעטלאנד און עסטלאנד א רייהע חטאים, און צוו. אנד. דאס, אז צוליב זיי וועט נישט צו־שטאנד־קומען די אידעע פון א פערבאנד פון באלטישע מלוכות.

דער אפיציאז — לויט ווי עס בעמערקט די „יודישע שטימע" — ווייזט ארויס פיל נאאיוויטעט, און פערגעסט, אז אויב ריגא ווייזט ארויס מעהר פריינדליכקייט צו ווארשא, ווי צו קאוונע, איז עס נאר דערפאר, ווייל ריגא איז דאס געצוואונגען צו טין מחמת איהרע ווירטשאפטליכע און פאליטישע אינטערעסען. די ארינטאציע פון לעטלאנד אויף פוילען האט ארויסגערופען די נויטווענדיגקייט צו רעגולירען די באהן־קאמוניקאציע מיט פוילען.

דא דארף נאך גענומען ווערען אין בעטראכט דער פרט, וואס ווארשא שטיצט אונטער אין פעלקער־בונד די פאדערונגען פון לעטלאנד צו עפענען די ליניע ליבאווע—ראווני, נעגען וואס ליטע קעמפט מיט דער גרעסטער עקשנות.

20 יודען בעקומען הויכע אויס־צייכנונגען אין יוגאסלאוויען.

ב ע ל ג ר א ד, (י. ט. א.) אין צוזאמענהאנג מיט'ן יוגאסלאווישען מלוכה־יום־טוב פון „הייליגע סאווא" האבען א רייהע פערזענליכקייטען בעקומען די ארדענס פון א ווייסען אדלער און פון „הייליגען סאווא", צווישען די פערזאנען, וואס האבען בעקומען די אויסצייכנונגען געפינען זיך אויך 20 יודען, פארשטעהער פון די גרעסערע קהלות, רבנים א. ז. וו.

ליטוויש־דייטשער טראקטאט.

ו י ל נ א, 17. (ספ. טעל.) פון קאוונע איז מען מודיע:

דער ליטווישער מיניסטארען־ראט האט אויף זיין זיצונג דעם 15 ד. ח. בעשלאסען צו ראטיפיצירען דעם ליטוויש־דייטשען האנדעלס־טראקטאט.

א ליטווישע הלואה.

ו י ל נ א, 17. (ספ. טעל.) פון קאוונע טיילט מען מיט:

די ליטווישע רעגירונג האט אנגעקניפט אונטערהאנדלונגען מיט א געוויסען אויסלענדישען קאנסארציום וועגען א הלואה אין דער הויך פון 4 מיליאן דאלאר.

צוזאמענפאהר פון מלוכה־מענער.

וו י ע ן, 17. (ספ. טעל.) פון בעלגראד איז מען מודיע:

די צייטונג „פראוודא" מעלדעט פון קאנסטאנטינאפאל, אז סוף מערץ היי־יאהר וועלען אנקומען קיין אנגארא: מוסאליני, ווענעזעלאס און דער בולגארישער אויסערן־מיניסטער בוראוו — אלס געסט פון קעמאל־פאשא.

מוסאליני וויל מיט זיין וויזיט אונטערשטרייכען די בעדייטונג פון פריינדשאפט־אפמאך צווישען איטאליען און טערקיי, ווענעזעלאס וויל חתמ'ענען דעם גריכיש־טערקישען אפמאך, און בוראוו — דעם בולגאריש־טערקישען נישט־אגרעסיע־פאקט. די אלע דריי מלוכה־מענער דארפען אנקומען גלייכצייטיג.

בעדואינער ווידער בעפאלען די קאלאניסטען אין חדרה.

צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי.

ירושלים. (יט"א) די בעדואינער וועלען ווידער בעפאלען די קאלאניסטען אין חדרה, וועלכע האבען בעארבייט זייערע ערד־שטחים. עס איז געקומען צו א שארפען צוזאמענשטויס צווישען די בעדואינער און דער פאליציי. וועלכע האט ענדליך פערלאזט דעם פלאץ.

ה' מיר, האבען שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, האט דער נציב־העליון פון ארץ־ישראל נאך דעם ראיינען צוזאמענשטויס פעראָרדענט ראם די יודישע קאלאניסטען און די בעדואינער איז פערבאטען ביז דעם געריכטס־אורטייל צו בעארבייטען די ביז־איצט נישט דורכגעאקערטע ערד־שטחים וועגען וועלכע עס ווערט געפיהרט דער שטרייט.

מאסען־ארויסטריטען פון דער יודישער קהלה אין בודאפעשט

ב ו ד א פ ע ש ט. (יט"א) לויט דער אפיציעלער מיטטיילונג, וואס איז איצט פערעפענטליכט געווארען האבען אין משך פון יאהר 1928 344 פערזאנען (159 מענער און 185 פרויען) פערלאזען דעם יודישען גלויבען און ארויסגעטרעטען פון דער בודאפעשטער קהלה. אין יאהר 1927 האט די צאהל ארויסגעטרעטענע פון דער יודישער קהלה בעטראפען 270 פערזאנען.

די שמד־בעוועגונג און די מאסען־ארויסטריטען פון דער יודישער קהלה רופען ארויס א הייבען ריסקוסיע אין די יודישע קרייזען. דער ראבינאט זעהט די סיבה פון דער ערשיינונג אין דער שווערער ווירטשאפטליכער לאגע, אנדערע זעהען אין דער ערנישער מיסיאנערישער טעטיגקייט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין אונגארן.

פיקוח־נפש־אקציע פון „נייעם פאלקסבלאט"

(ענדע פון דער 1־טער זייט).

נעכטען, שוין אין פערלויף פון 2 שעה, האבען הונדערטער ארימע, בכבוד'ע מענשען אנגעווארימט זייערע פערפרוירענע גלידער און אונטערגעלעהנט זיך מיט'ן ווארימען שפייז.

אין די ערנעהרונגס־פונקטען וועגען אויך א־רויסגעגעבען געווארען פיל פארציעס אהיים.

די פריהער־געעפענטע ווארים־ און דערנעהרונגס־פונקטען געפינען זיך:

לאקאל פון „משמרת החולים", אלעקסאנדראווסקא 6.
לאקאל פון „בית־לחם", ווסכאדניא 70.
לאקאל פון "מחזיקי־חולים", קילינסקי 120.
לאקאל פון דער שוהל „סיני", גלובנא 62.
לאקאל פון „גמילת־חסדים" גרינער מארק 7.
לאקאל פון „תלמוד־תורה", פעפער־נאם 17.
לאקאל פון „עורת־אחים", פראנצישקאנ. 30.
לאקאל פון „נותן לחם", וואלבארסקא 37.
לאקאל פון „עץ החיים", פולנאנא 7.
לאקאל פון דער שוהל ושוראוויא 4.
לאקאל פון דעת שוהל ושנאיזסקא 4.

נאך איין ווארים־שטוב.

היינט ווערט געעפענט, א חוץ די אויסגערעכענטע נאך איין ווארים־שטוב און דערנעהרונגס־פונקט: ביי „עורת ישראל", (וואהלינער שוהל אויף וואולטשאנסקא נאם), וואו ומיט דער איינארדנונג בעשעפטיגט זיך ה' קלמן לעהיטסאן.

די ווארים־שטוב, וועלכע האט געזאלט איינגעארדענט ווערען אין „באר מים" אויף נאוואזארושעווסקא 18, איז איבערגעטראגען געווארען צוליב טעכנישע סיבות אין לאקאל פון בית־המדרש אויף ושנאזסקא 4.

א דאנק־בריף צו דער רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט".

די פערוואלטונג פון די ת"ת „מחזיקי אמונה" האט מיט פיל בעגייסטערונג אויפגענומען דעם פארשלאג אפצוגעבען אונזער לאקאל און מיר ווענען זעהר דאנקבאר דער רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט" און דעם קאמיטעט „פיקוח נפש" פאר זייער גוטען איינפאל צו עפענען ווארים־ און ערנעהרונגס־שטיבען. היינט, באלד דעם ערשטען טאג האבען מיר געזעהען דעם גרויסען נוצען פון אזא הילף וואו צעהנדליגער הונגעריגע און געפרוירענע דערהאלטען זיך ביים לעבען מיר דאנקען נאך אמאל אין נאמען פון די ארימע הונגעריגע.

מיט אכטונג
די פערוואלטונג.
פרעזעס: ב. פארבער
סעקרעטאר: אונטערשריפט נישט לעזבאר.

Dr. N. TRACHTENHERC

אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען

נארוטאוויטשא 11, טעל. 33-16

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך־דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—5 7—6
ד"ר רושאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר נאלדשטיין אויגען־קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—6
ד"ר יוסטמאן נערוען קראנקהייטען	12—2 ווען
ד"ר ראזענצווייג קינדער־קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפירני פרויען און געבורטס־הילף	11½-1 5-6
ד"ר קאנמאר כירורגישע קראנקהייט	4-5 אונ. 1—2
ד"ר וויינבערג אינ. הארץ לונגען־קר.	12—1, 6—7
ד"ר כמופעל רענטגען	10—12 4—6
א. נראדזענשיק צאהן־ארצט	3—7
נ. ראזום צאהן־ארצט	9—2

צאהן־מונדהיילונג, בעלייכטונגען, קראנגען, פלאמבען א.א.א. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען־אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונגען, הארץ־לונגען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, פלאגעלע ענגליכע אנגעלייזען. א קורס פאר שטעהלער. אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.־קאסמעטיש. גאבינעט

פרל. מארקוס נעהמט אן פון 7—5 אווענט

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל־ארצט פאר אויגענקראנקהייטען

נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און 4—7 נ.מ.

זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

Dr. med. B. Robinzon

אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען.

פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

נעהמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאכמ.

Dr. Rachela Lewi

פאנסקא 24, טעל. 72=42

צוריקגעקעהרט

צופנאהם־שעה'ן פון האלב 3 ביז 4 נאכמיטאג.

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאלאג־אקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אן פון 6—8 אווענד.

א יונגערמאן ווערט געזוכט אין א געשעפט. — צו ערפאהרען פאמארסקא 5 וו. 21.

Dr. ADAM GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט־ און וענערישע קראנקהייטען און ליכטהייל אינסט.

נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

א פעהיגער יונגערמאן זוכט בעשעפטיגונג ביי וואס ס'זאל נישט זיין מיט גוטע רעקאמענדאציעס. צו ערפאהרען זשכארניא 13, ביי שטערן.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 59-40

נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אווענד.

מעזאנדרער פארטע־נאל פאר פרויען.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

בושעושינער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	3½—4½
ד"ר סערשנער קינדער־קראנקה.	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט־קר.	12½—1½
ד"ר שמ־רגעלד נערוען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען־קראנקה.	12½—1½
ד"ר וויים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר בערגמאן פרויען און געבורטס־הילף	3—4

ביכמא־טעראפיע, שפראך־שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פאקען־שטעלן, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראהל. אינהאליאציע, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפערעצ. אויף ערלאנג ... אין שטאט. און לאבאראטאריום ווערען ... אויך פלעגעס און בלוט.

אימפונגען נעגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען־אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי מאראפאלסקא

צאהן־ארצט 10—1 3—6

קינסטליכע צאהן, קראנגען, פלאמבען א. ש. ה.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

WodnyRynek(róg Rokicińskiej)tel.18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dn. 11 do 18 lutego 1929 r. wł.

Dla dorosłych:

Poeta-żebrak

(Ballada o wisielcu)

Dramat w 9 aktach. W rolach głównych:

John BARRYMORE, Conrad VEIDT.

Dla młodzieży:

ROBINZON w DŻUNGLI

Obraz w 10-ciu aktach, według powieści I. R. Wyssa p. t. „Szwajcarski Robinzon" (Serja I.)

Następny program:

„ANIOŁ ULICY"

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים־ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

פאר ווענערישע הויט־קראנקה, פון מענער־שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערווען־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.

— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדערע ווארטע־צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

אנאנסען־פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען. אין טעקסט—40 . . . . 60— . . . . 4. נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . . 8. פאר א מילימעטער־שורה: אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנעמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל. פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.